

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут права та соціальних технологій
Кафедра публічного та приватного права

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських (практичних) занять для студентів
спеціальності 081 Право

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
публічного та приватного права
Протокол № 3 від 25 жовтня 2021 р.

Господарське процесуальне право. Методичні вказівки до семінарських (практичних) занять для студентів спеціальності 081 Право / Укл.: Апанасенко К.І. – Чернігів: ННІ права і соціальних технологій НУ «Чернігівська політехніка», 2021. – 85 с.

Укладач:

АПАНАСЕНКО КАТЕРИНА ІВАНІВНА, доцент кафедри приватного та публічного права, доктор юридичних наук, доцент

Рецензент:

БАРАБАШ АЛЛА ГРИГОРІВНА, доцент кафедри приватного та публічного права, кандидат юридичних наук, доцент

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
1 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ГОСПОДАРСЬКЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО”	6
1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Господарське процесуальне право»	6
1.2 Структура навчальної дисципліни	12
1.3 Методи поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Господарське процесуальне право».....	13
2 ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	14
Семінарське заняття 1	14
Семінарське заняття 2	31
Семінарське заняття 3	44
Семінарське заняття 4	51
Семінарське заняття 5	59
Семінарське заняття 6	71
Семінарське заняття 7	77
3 ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ.....	83

ПЕРЕДМОВА

Мета навчальної дисципліни «Господарське процесуальне право» – ознайомлення студентів із теоретичними положеннями правового регулювання господарської процесуальної діяльності суду й учасників господарського процесу, чинним господарським процесуальним законодавством, вивчення та набуття умінь і навичок застосовувати отримані знання на практиці.

Основними завданнями вивчення дисципліни “Господарське процесуальне право” є:

ознайомлення студентів із принципами, завданнями, джерелами господарського процесуального права, з юрисдикцією господарських судів, процесуальним становищем учасників господарського процесу;

вивчення особливостей судового захисту прав і законних інтересів юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, зокрема: порядку звернення до господарського суду за захистом прав і законних інтересів, порядку розгляду господарських спорів, порядку оскарження судових рішень господарських судів та їх перегляду;

практичне засвоєння порядку розгляду господарських спорів, способів вирішення спірних процесуальних ситуацій;

досягнення таких програмних результатів навчання, як набуття умінь:

- давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю;

- самостійно визначати ті обставини, у з’ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій;

- вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;

- працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи;

- застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Важливою складовою навчального процесу студентів є семінарські (практичні) заняття, під час підготовки й проведення яких студенти можуть глибше засвоїти предмет не тільки шляхом вивчення теоретичних знань, а й через вирішення задач, виконання інших практичних і тестових завдань. Семінарські (практичні) завдання (далі — семінарські завдання) дозволяють викладачу допомогти студентам засвоїти навчальний матеріал, а також контролювати хід вивчення студентами дисципліни та оцінити рівень їх знань.

Навчально-методичне видання для підготовки студентів до семінарських (практичних) занять має на меті допомогти студентам опанувати правила господарського судочинства системно, зорієнтувати в системі господарського процесуального права, його джерелах і допомогти опрацьовувати належним чином відповідне законодавство й навчальну та наукову літературу з метою його засвоєння. За результатами вивчення

дисципліни студенти повинні не тільки оволодіти теоретичними знаннями, а й практичними навичками застосування норм господарського процесуального законодавства.

За кожною темою в методичних вказівках наведено перелік основних теоретичних питань, запропоновано теми для написання рефератів та есе, сформульовані тестові завдання й задачі, вирішення яких сприятиме опануванню дисципліни. Крім того, студенти можуть готувати презентації за теоретичними питаннями семінарських занять та виступи на наукових заходах (тези доповідей) за темами рефератів й есе, писати статті. Також у методичних рекомендаціях викладено перелік контрольних питань для перевірки знань студентів з дисципліни.

Для підготовки до семінарських (практичних) занять і виконання самостійної роботи за кожною темою студентам запропоновано перелік законодавчих актів і рекомендаційних роз'яснень вищих судових інстанцій, оглядів судової практики Верховного Суду, рекомендовано навчальну й наукову літературу.

Методичні вказівки містять також критерії оцінювання знань студентів, визначені відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка», погодженого вченою радою НУ «Чернігівська політехніка» (протокол № 6 від 31.08.2020) та затвердженого наказом ректора від 31.08.2020 № 26.

1 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ГОСПОДАРСЬКЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО”

1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Господарське процесуальне право»

Змістовий модуль 1. Загальні положення господарського судочинства. Юрисдикція господарських судів

Тема 1. Поняття, завдання, джерела, принципи господарського процесуального права. Система, структура та компетенція господарських судів

Право на звернення до господарського суду. Суть, основні риси і значення господарської процесуальної форми.

Поняття господарського процесуального права. Завдання господарського процесуального права. Предмет господарського процесуального права. Субординаційний (імперативний) та координаційний (диспозитивний) методи господарського процесуального права. Система господарського процесуального права.

Джерела господарського процесуального права. Господарський процесуальний кодекс України як основне джерело господарського процесуального права. Основні групи джерел господарського процесуального права. Значення судової практики в процесі застосування норм господарського процесуального права. Рішення Європейського суду з прав людини як джерело господарського процесуального права. Звернення до Європейського суду з прав людини як спосіб захисту прав суб'єктів господарювання.

Поняття, предмет і система науки господарського процесуального права. Розвиток науки господарського процесуального права України.

Поняття господарського процесу, його форми (позовне і наказне провадження, провадження у справах про банкрутство) та стадії. Господарські процесуальні правовідносини.

Поняття принципів господарського процесуального права. Класифікація принципів господарського процесуального права.

Організаційні принципи правосуддя у господарських справах: принцип здійснення правосуддя тільки судом; принцип призначення суддів господарських судів Президентом України; принцип одноособового і колегіального розгляду господарських справ; самостійність, незалежність, недоторканність суддів і підкорення їх лише законові; гласність (відкритість) судового розгляду; рівність учасників процесу перед законом і судом; мова судочинства; перегляд справи та оскарження судового рішення.

Функціональні принципи правосуддя у господарських справах: законність; диспозитивність; змагальність; усність; безпосередність судового розгляду; оперативність; об'єктивна істина; обов'язковість виконання рішень, ухвал, постанов господарських судів; пропорційність у господарському

судочинстві.

Історичні етапи становлення господарських судів в Україні. Система, структура та компетенція господарських судів. Місце господарських судів в судовій системі України.

Верховний Суд: структура, повноваження. Касаційний господарський суд Верховного Суду: структура, компетенція. Пленум Верховного Суду.

Апеляційні господарські суди: склад, структура, повноваження. Судові палати апеляційного господарського суду. Суддя апеляційного господарського суду. Місцеві господарські суди: склад, структура, повноваження. Суддя місцевого господарського суду.

Компетенція Вищого суду з питань інтелектуальної власності по вирішенню господарських спорів.

Повноваження міжнародного комерційного арбітражу і третейських судів з вирішення господарських справ.

Тема 2. Юрисдикція господарських судів

Поняття і види юрисдикції господарських судів (предметна й суб'єктна, інстанційна і територіальна юрисдикція).

Критерії, що визначають господарську юрисдикцію справ господарським судам: характер спірних правовідносин, суб'єктний склад спору, предмет спору, підстава позову.

Територіальна юрисдикція (підсудність) господарських судів: поняття і види.

Розмежування юрисдикції господарських судів та інших судів.

Наслідки порушення правил предметної й суб'єктної юрисдикції господарських судів. Наслідки порушення правил територіальної юрисдикції (підсудності) справ господарському суду.

Змістовий модуль 2. Процесуальне становище учасників господарського процесу. Докази й доказування у господарському процесі

Тема 3. Учасники господарського процесу

Учасники господарського процесу та учасники справи: поняття та види.

Процесуальні права й обов'язки учасників справи. Зловживання процесуальними правами у господарському судочинстві.

Склад господарського суду: поняття, порядок формування. Суддя, його процесуальне становище, роль у господарському процесі. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Порядок вирішення заявленого відводу (самовідводу) судді.

Поняття сторін у господарському процесі та їх характерні ознаки. Господарська процесуальна правоздатність. Господарська процесуальна дієздатність. Процесуальні права й обов'язки сторін. Поняття процесуальної співучасті. Підстави співучасті. Види співучасті. Процесуальні права й обов'язки співучасників.

Належність сторін до справи. Поняття належної і неналежної сторони. Залучення до участі в справі неналежного відповідача. Умови і процесуальний порядок заміни неналежного відповідача.

Процесуальне правонаступництво: поняття та підстави, порядок вступу в

процес правонаступника, його правовий статус.

Поняття, види та характерні ознаки третіх осіб. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору: підстави і процесуальний порядок вступу в процес; процесуальні права та обов'язки. Треті особи, які не заявляють самостійні вимоги на предмет спору: підстави і процесуальний порядок залучення (вступу) їх в процес; процесуальні права та обов'язки.

Органи та особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб: поняття, види, процесуальні права й обов'язки. Роль прокуратури в господарському процесі у сучасних умовах розвитку держави. Участь прокурора в господарському процесі: підстави, процесуальні форми, права та обов'язки.

Процесуальне становище інших учасників господарського процесу (свідків, експертів, спеціаліста, перекладача, судового розпорядника, помічника судді та секретаря судового засідання).

Представництво осіб, які беруть участь у справі: поняття та підстави. Види представництва: законне, договірне. Особи, які можуть бути представниками. Особи, які не можуть бути представниками. Повноваження представника в господарському процесі. Документи, що посвідчують повноваження представника.

Тема 4. Доказування й докази в господарському процесі

Поняття й мета судового доказування. Суб'єкти судового доказування. Процесуальні форми доказування.

Поняття судового доказу. Класифікація доказів: первісні й похідні, прямі й непрямі, усні й письмові, особисті й речові.

Поняття предмета доказування. Визначення предмета доказування в конкретних господарських справах. Обставини, які не підлягають доказуванню: загальновідомі, преюдиціальні, презумптивні.

Основні правила доказування: належність доказів, допустимість засобів доказування, достовірність і вірогідність доказів, обов'язок доказування, подання доказів, витребування доказів, дослідження доказів, оцінка доказів.

Засоби доказування: письмові докази, речові докази, електронні докази, показання свідків, висновки експертів.

Порядок забезпечення доказів у господарському процесі.

Змістовий модуль 3. Подання позову і розгляд господарських справ у суді першої інстанції

Тема 5. Подання позову. Відкриття провадження у справі та підготовче провадження

Поняття позову та його значення. Елементи позову. Види позову у господарському процесуальному праві.

Право на пред'явлення позову у господарському процесі. Передумови права на пред'явлення позову. Порядок реалізації права на звернення до господарського суду. Об'єднання і роз'єднання позовних вимог. Пред'явлення зустрічного позову та відзиву на позов як активні форми захисту інтересів відповідача.

Поняття й підстави забезпечення позову. Порядок забезпечення позову у господарському процесі. Зустрічне забезпечення позову.

Правила подання позовної заяви до господарського суду. Підстави й порядок залишення позовної заяви без руху.

Позовна заява, її форма і зміст. Ціна позову. Документи, що додаються до позовної заяви. Відзив на позовну заяву. Види й вимоги до заяв по суті справи у господарському процесі.

Порядок прийняття позовної заяви до провадження господарського суду та відкриття провадження.

Підстави відмови у прийнятті позовної заяви. Повернення позовної заяви.

Мета підготовчого провадження у господарському процесі. Порядок проведення підготовчого засідання господарського суду. Питання, які вирішуються на підготовчому засіданні господарського суду.

Порядок врегулювання спору за участю судді господарського суду.

Поняття й вимоги до заяв з процесуальних питань. Наслідки порушення законодавчих вимог до заяв з процесуальних питань.

Тема 6. Судові витрати. Процесуальні строки у господарському процесі

Поняття і види судових витрат у господарському процесі, їх значення.

Судовий збір: поняття, ставки, порядок обчислення та сплати. Звільнення від сплати судового збору, відстрочка сплати судового збору.

Витрати, пов'язані з розглядом справи в господарському суді: на професійну правничу допомогу; пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів, експертів та проведенням експертизи; пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів; пов'язані з вчиненням інших процесуальних дій, необхідних для розгляду справи або підготовки до її розгляду.

Розподіл судових витрат.

Поняття і види процесуальних строків. Обчислення процесуальних строків. Зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків.

Тема 7. Вирішення господарських спорів у суді першої інстанції в порядку загального позовного провадження

Судовий розгляд — одна з основних стадій господарського процесу. Порядок і строк розгляду справи господарським судом. Фіксування господарського процесу.

Ускладнення господарського процесу в стадії судового розгляду: відкладення розгляду справи, перерва в засіданні; зупинення провадження у справі та його поновлення. Відмова позивача від позову, визнання позову відповідачем, мирова угода сторін.

Підстави й порядок закриття провадження у справі. Підстави й порядок залишення позову без розгляду.

Заходи процесуального примусу: поняття, види, підстави й порядок застосування.

Тема 8. Поняття та види судових рішень господарських судів

Поняття, види та значення судових рішень господарських судів (рішення, ухвала, постанова, судовий наказ). Зміст рішення господарського суду.

Вимоги, які пред'являються до рішення господарського суду: законність, обґрунтованість, вичерпність, визначеність, безумовність, процесуальна форма, зміст, порядок постановлення та проголошення. Законна сила судового рішення та її наслідки.

Ухвали господарського суду: поняття, види і законна сила.

Постанови апеляційних господарських судів, Верховного Суду та їх законна сила.

Додаткове рішення, ухвала господарського суду. Роз'яснення і виправлення рішення, ухвали господарського суду.

Тема 9. Особливості наказного і спрощеного проваджень у господарському процесі

Особливості спрощеного провадження у господарському процесі.

Поняття судового наказу і наказного провадження у господарському процесі. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу.

Порядок видачі судового наказу господарського суду.

Порядок скасування судового наказу господарського суду.

Змістовий модуль 4. Перегляд і виконання судових рішень господарських судів

Тема 10. Перегляд судових рішень в апеляційному порядку. Перегляд судових рішень у касаційному порядку

Суть і поняття апеляційного провадження у господарському процесі. Право апеляційного оскарження та його суб'єкти. Підстави і строки апеляційного оскарження рішень і ухвал господарських судів першої інстанції. Господарські суди, які розглядають апеляційні скарги.

Форма і зміст апеляційної скарги. Порядок подання апеляційної скарги на рішення та ухвалу господарського суду першої інстанції. Прийняття апеляційної скарги до провадження. Повернення, відмова у прийнятті до провадження апеляційної скарги.

Порядок і строк розгляду справ у апеляційній інстанції. Відмова від апеляційної скарги. Межі перегляду справи в апеляційній інстанції.

Повноваження суду апеляційної інстанції. Підстави для скасування або зміни рішення господарського суду. Постанова господарського суду апеляційної інстанції.

Ухвали господарського суду, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку окремо від рішення місцевого господарського суду. Порядок подання апеляційної скарги на ухвали господарського суду та порядок її розгляду.

Поняття, суть, значення і підстави касаційного провадження у господарському процесі. Право касаційного оскарження, його суб'єкти та строки. Правила прийняття касаційної скарги до провадження. Форма і зміст касаційної скарги на рішення (ухвалу, постанову) господарського суду. Підстави

й порядок повернення касаційної скарги, відмови у прийнятті до провадження апеляційної скарги.

Порядок і строк розгляду касаційної скарги. Відмова від касаційної скарги. Межі перегляду справи в касаційній інстанції. Повноваження господарського суду касаційної інстанції. Підстави для скасування або зміни рішення чи постанови господарського суду. Постанова господарського суду касаційної інстанції. Особливості оскарження в касаційному порядку ухвал місцевого та апеляційного господарського суду.

Тема 11. Перегляд судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами

Поняття нововиявлених обставин і підстави перегляду за нововиявленими обставинами судових рішень господарського суду, які вступили в законну силу. Порядок і строк подання заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.

Господарські суди, які здійснюють перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами. Процесуальний порядок розгляду заяви про перегляд. Оформлення результатів перегляду за нововиявленими обставинами.

Поняття виключних обставин у господарському судочинстві. Порядок подання заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами.

Процесуальний порядок розгляду заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами.

Тема 12. Виконання судових рішень господарських судів

Виконавче провадження як завершальна стадія господарського процесу. Наказ господарського суду і порядок його виконання.

Повноваження господарського суду на стадії виконавчого провадження. Відстрочка або розстрочка виконання рішення, зміна способу та порядку виконання рішення, ухвали, постанови. Затвердження мирової угоди у виконавчому провадженні.

Порядок оскарження дій чи бездіяльності органів державної виконавчої служби. Зупинення і поворот виконання рішення, постанови господарського суду.

1.2 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної/заочної форми навчання							
		Всього	У тому числі						С.р.
			Лек.	Сем.					
1	2	3	4 (д/з)	5 (д/з)				6 (д/з)	
Змістовий модуль 1. Загальні положення господарського судочинства. Юрисдикція господарських судів									
1	Поняття, завдання, джерела, принципи господарського процесуального права. Система, структура та компетенція господарських судів	15		2	1	1	1	12	13
2	Юрисдикція господарських судів	15		2	1	1	1	12	13
Разом за змістовим модулем 1		30		4	2	2	2	24	26
Змістовий модуль 2. Процесуальне становище учасників господарського процесу. Докази й доказування у господарському процесі									
3	Учасники господарського процесу	15		2	1	2	0,5	11	14
4	Доказування й докази в господарському процесі	15		2	-	2	0,5	11	14
Разом за змістовим модулем 2		30		4	1	4	1	22	28
Змістовий модуль 3. Подання позову і розгляд господарських справ у суді першої інстанції									
5	Подання позову. Відкриття провадження у справі та підготовче провадження	6		1	1	1	0,5	4	4
6	Судові витрати. Процесуальні строки у господарському процесі	7		1	-	1	0,5	5	5
7	Вирішення господарських спорів у суді першої інстанції в порядку загального позовного провадження	4		1	1	1	1	2	2
8	Поняття та види судових рішень господарських судів	6		1	1	1	1	4	4
9	Особливості наказного і спрощеного проваджень у господарському процесі	7		-		-		7	9
Разом за змістовим модулем 3		30		4	3	4	3	22	24
Змістовий модуль 4. Перегляд і виконання судових рішень господарських судів									
10	Перегляд судових рішень в апеляційному порядку. Перегляд	7		2		2		3	7

	судових рішень в касаційному порядку								
11	Перегляд судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами	8		2		2		4	8
12	Виконання судових рішень господарських судів	15		-		-		15	15
Разом за змістовим модулем 4		30		4		4		22	30
Усього годин за дисципліну		120		16/	6	14	6	90	108

1.3 Методи поточного та підсумкового контролю з навчальної дисципліни «Господарське процесуальне право»

Поточний контроль проводиться шляхом опитування студентів під час лекцій, семінарських (практичних) занять (далі — семінарських занять) та консультацій, перевірки підготовлених студентами рефератів, есе і підбірок матеріалів судової практики, презентацій, виступів на наукових заходах (тези доповідей), написаних статей за запропонованою студентам тематикою, а також виконаних практичних завдань (зошитів із вирішеними задачами і завданнями) і контрольних робіт.

За результатами вивчення тем, включених до змістових модулів 1 і 2, студенти пишуть контрольну роботу. Варіанти завдань до контрольних робіт знаходяться в пакеті документів на дисципліну.

Повна відповідь на семінарському занятті на теоретичне питання, активна робота під час одного семінарського заняття оцінюється в 5 балів. Реферат та інші індивідуальні завдання за запропонованою студентам тематикою, виконані на належному рівні, оцінюються, залежно від модуля, максимум до 5 балів. За систематично виконуваних завдань й завдань протягом модуля виставляється максимальна оцінка 3 або 4 бали.

Студенти можуть отримати підвищені бали за виконання окремих різновидів індивідуальної роботи, таких як: участь у змаганнях з господарського права та процесу (загальноуніверситетських та/ або всеукраїнських), участь у діловій грі (модельованому судовому засіданні) – наприкінці вивчення курсу, написання та презентація тез доповідей на науковому заході, написання статті в науковий журнал. Мінімальні й максимальні оцінки за цю роботу викладені у відповідній таблиці в робочій програмі дисципліни.

Семестровий контроль проводиться під час заліково-екзаменаційних сесій у формі екзамену.

З дисципліни ЗВО може набрати до 60 % підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, і до 40 % підсумкової оцінки – на екзамені.

Умовою допуску до екзамену є виконання всіх обов'язкових видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою.

2 ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарське заняття 1

Тема 1: Поняття, джерела, принципи господарського процесуального права. Система, структура та компетенція господарських судів

План заняття:

1. Поняття господарського процесу і господарської процесуальної форми. Форми господарського судочинства.
2. Предмет, метод, система господарського процесуального права.
3. Поняття господарського процесуального права. Поняття й ознаки господарсько-процесуальних правовідносин.
4. Джерела господарського процесуального права. Вплив судової практики та практики ЄСПЛ на судову діяльність в Україні.
5. Стадії господарського процесу.
6. Принципи господарського судочинства: поняття, види, характеристика.
7. Господарський суд у системі органів правосуддя України: склад, структура, компетенція.
8. Система господарських судів в Україні. Компетенція Вищого суду з питань інтелектуальної власності по вирішенню господарських спорів.
9. Повноваження міжнародного комерційного арбітражу і третейських судів з вирішення господарських справ.
10. Звернення до Європейського суду з прав людини як спосіб захисту прав суб'єктів господарювання.
11. Господарське процесуальне право як юридична наука.

Тема 2: Юрисдикція господарських судів

План заняття:

1. Поняття, види юрисдикції господарських судів та критерії, що її визначають.
2. Предметна й суб'єктна юрисдикція господарських судів.
3. Інстанційна юрисдикція господарських судів.
4. Територіальна юрисдикція (підсудність) господарських судів: поняття і види.
5. Розмежування юрисдикції господарських судів та інших судів.
6. Наслідки порушення правил предметної й суб'єктної юрисдикції господарських судів.
7. Наслідки порушення правил територіальної юрисдикції (підсудності) справ господарському суду.

Підготувати реферати та есе на теми:

1. Історія розвитку господарської юрисдикції в Україні.
2. Практичні аспекти застосування принципів господарського процесуального права.
3. Місце звичаю в системі джерел господарського процесуального права.
4. Історія становлення науки господарського процесуального права.
5. Практика Європейського суду з прав людини як джерело господарського процесуального права.
6. Право на справедливий суд: поняття, господарсько-процесуальний контекст.
7. Провадження у справах про банкрутство як вид провадження у господарському судочинстві.
8. Перспективи модернізації законодавства про судовий захист прав суб'єктів підприємництва.
9. Значення судових рішень Верховного Суду у правозастосовній практиці господарських судів України.
10. Зарубіжний досвід функціонування арбітражних (господарських, комерційних) судів.
11. Актуальні питання досудового регулювання господарських спорів.
12. Сучасні проблеми розмежування юрисдикції загальних і господарських судів щодо вирішення цивільних справ в юридичній науці та практиці.
13. Проблеми розмежування справ господарської юрисдикції та справ адміністративної юрисдикції.
14. Особливості юрисдикції з вирішення спорів, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності.
15. Актуальні проблеми юрисдикції спорів, що виникають із земельних правовідносин.
16. Актуальні проблеми юрисдикції спорів, що виникають із майнових спорів.
17. Проблемні питання юрисдикції щодо вирішення корпоративних спорів.
18. Проблемні питання застосування норм ГПК України про територіальну юрисдикцію (земельні, корпоративні спори тощо).
19. Альтернативні судовому способу варіанти вирішення господарських спорів (міжнародні комерційні арбітражі, медіація, діяльність Центру ВОІВ тощо).

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ:

1. Правосуддя в господарських відносинах в Україні здійснюється:

- 1) судом;
- 2) арбітражем;
- 3) господарським судом;
- 4) відомчим арбітражем;
- 5) державним арбітражем.

2. Господарський суд здійснює правосуддя на принципах:

- 1) забезпечення права на апеляційний перегляд справи та у визначених законом випадках - на касаційне оскарження судового рішення;
- 2) законності;
- 3) незалежності суддів;
- 4) рівності всіх учасників;
- 5) проведення процедури банкрутства.

3. До системи господарських судів України належить:

- 1) Вищий господарський суд України;
- 2) Господарський суд Закарпатської області;
- 3) Київський апеляційний господарський суд;
- 4) Господарський суд м. Луцька;
- 5) Господарський суд м. Києва.

4. Склад Господарського суду Харківської області:

- 1) голова господарського суду;
- 2) перший заступник голови господарського суду;
- 3) другий заступник голови господарського суду;
- 4) судді господарського суду;
- 5) судова колегія з розгляду справ.

5. Апеляційний господарський суд складається із:

- 1) суддів суду;
- 2) голови апеляційного господарського суду;
- 3) секретарів апеляційного господарського суду;
- 4) першого заступника голови апеляційного господарського суду;
- 5) другого заступника голови апеляційного господарського суду.

6. Судом касаційної інстанції у системі господарських судів є:

- 1) місцеві господарські суди;
- 2) апеляційні господарські суди;
- 3) Господарський суд Автономної Республіки Крим;
- 4) Вищий господарський суд України;
- 5) Верховний Суд.

7. Місцевими господарськими судами є:

- 1) Господарський суд Чернігівської області;
- 2) Господарський суд Київської області;
- 3) Господарський суд міста Києва;
- 4) Вищий господарський суд України;
- 5) Київський апеляційний господарський суд.

8. Апеляційні господарські суди є судами:

- 1) лише першої інстанції;
- 2) першої та апеляційної інстанцій;
- 3) лише апеляційної інстанції;
- 4) апеляційної та касаційної інстанцій;
- 5) лише касаційної інстанції.

9. Стадіями господарського процесу є:

- 1) відкриття провадження у справі;
- 2) претензійне врегулювання спору;
- 3) підготовка матеріалів до судового розгляду;
- 4) виконавче провадження;
- 5) касаційне провадження.

10. Правові норми загальної частини господарського процесуального права регулюють:

- 1) підсудність справ;
- 2) відкриття провадження у справі;
- 3) судові витрати;
- 4) виконання рішень, ухвал, постанов суду;
- 5) представництво в господарському процесі.

11. Правові норми особливої частини господарського процесуального права регулюють:

- 1) склад осіб, які беруть участь у справі;
- 2) процесуальні строки;
- 3) підготовку справ до судового розгляду;
- 4) докази;
- 5) перегляд рішень, ухвал, постанов господарського суду.

12. Критеріями, що визначають юрисдикцію господарських судів, є:

- 1) суб'єктний склад учасників спору;
- 2) законодавство, яке застосовується при вирішенні спору;
- 3) характер спірного правовідношення;
- 4) правовий статус позивача;
- 5) правовий статус відповідача.

13. Господарські суди розглядають спори, що виникають:

- 1) при укладанні, зміні, розірванні господарських договорів;
- 2) при виконанні господарських договорів;
- 3) при погодженні стандартів;
- 4) при погодженні технічних умов;
- 5) щодо визнання недійсними актів;
- 6) щодо приватизації майна;
- 7) щодо приватизації недержавного житлового фонду;

- 8) з корпоративних відносин;
- 9) щодо конституційності нормативно-правових актів.

14. Право на звернення до господарського суду мають:

- 1) Національний банк України;
- 2) приватне підприємство;
- 3) релігійна організація;
- 4) фізична особа-підприємець;
- 5) Антимонопольний комітет України.

15. Верховний Суд розглядає справи:

- 1) у спорах, де однією зі сторін є Рада міністрів Автономної Республіки Крим;
- 2) у спорах, матеріали яких містять державну таємницю;
- 3) у касаційному порядку;
- 4) у спорах, де стороною є Кабінет Міністрів України;
- 5) в апеляційному порядку.

16. справи зі спорів, що виникають при виконанні господарських договорів, розглядаються господарським судом за місцезнаходженням:

- 1) сторони, зобов'язаної за договором здійснити певні дії на користь другої сторони;
- 2) відповідача;
- 3) позивача;
- 4) за вибором відповідача;
- 5) за вибором позивача;
- 6) правильна відповідь відсутня.

17. справи про визнання недійсними актів розглядаються господарським судом за місцезнаходженням:

- 1) сторони, зобов'язаної за договором здійснити певні дії на користь другої сторони;
- 2) відповідача;
- 3) позивача;
- 4) за вибором відповідача;
- 5) за вибором позивача;
- 6) правильна відповідь відсутня.

18. справи зі спорів за участю кількох відповідачів розглядаються господарським судом за місцезнаходженням:

- 1) сторони, зобов'язаної за договором здійснити на користь другої певні дії;
- 2) відповідача;
- 3) позивача;
- 4) за вибором відповідача;

5) за вибором позивача.

19. Справи про банкрутство розглядаються господарським судом за місцезнаходженням:

- 1) кредитора;
- 2) за згодою кредиторів;
- 3) боржника;
- 4) санатора;
- 5) арбітражного керуючого.

20. Справи зі спорів, що виникають з договору перевезення, у разі, коли одним з відповідачів є перевізник, розглядаються за місцезнаходженням:

- 1) позивача;
- 2) предмета спору;
- 3) перевізника;
- 4) за вибором відповідачів;
- 5) за умовами договору.

21. Справи зі спорів про право власності на майно розглядаються господарським судом за місцезнаходженням:

- 1) позивача;
- 2) відповідача;
- 3) майна;
- 4) за вибором позивача;
- 5) за угодою сторін;
- 6) правильна відповідь відсутня.

22. Справи зі спорів про витребування майна з чужого незаконного володіння розглядаються господарським судом за місцезнаходженням:

- 1) позивача;
- 2) відповідача;
- 3) майна;
- 4) за вибором позивача;
- 5) за угодою сторін;
- 6) правильна відповідь відсутня.

23. Справи зі спорів про усунення перешкод у користуванні майном розглядаються господарським судом за місцезнаходженням:

- 1) позивача;
- 2) відповідача;
- 3) майна;
- 4) за вибором позивача;
- 5) за угодою сторін;
- 6) правильна відповідь відсутня.

24. У разі непідсудності справи господарському суду останній передає справу на розгляд іншого суду:

- 1) не пізніше трьох днів;
- 2) не пізніше п'яти днів;
- 3) після п'яти днів;
- 4) не пізніше десяти днів;
- 5) після десяти днів.

25. Справи у спорах, в яких відповідачем є вищий або центральний орган виконавчої влади, розглядає:

- 1) Господарський суд м. Києва;
- 2) Верховний Суд;
- 3) Конституційний Суд України;
- 4) Північний апеляційний господарський суд.

26. Справу у спорі, в якому відповідачем є Національний банк України, розглядає:

- 1) Господарський суд м. Києва;
- 2) Верховний Суд;
- 3) Конституційний Суд України;
- 4) Київський апеляційний господарський суд.

27. ГПК України передбачає такі види позовного провадження:

- а) окреме і спрощене;
- б) окреме й загальне;
- в) спрощене й загальне;
- г) окреме, загальне і спрощене.

Завершіть твердження:

1. У разі, якщо закон чи інший правовий акт суперечить Конституції України, суд...

2. Суд застосовує при розгляді справ Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод...

3. Якщо спірні відносини, в тому числі й за участю іноземної особи, не врегульовані законодавством, суд застосовує...

4. Відмова від права на звернення до господарського суду...

5. В обов'язковому порядку підлягають реєстрації в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі офіційні електронні адреси...

6. Підсудність справ, у яких однією зі сторін є Верховний Суд, визначається...

7. Спори, пов'язані з емісією, розміщенням або погашенням цінних паперів, розглядаються судом за місцезнаходженням...

8. Спори про права на морські й повітряні судна вирішуються господарським судом за...
9. Спори між судами першої інстанції щодо підсудності...
10. Підсудність господарської справи, у якій однією зі сторін є господарський суд або суддя господарського суду, до підсудності якого віднесена ця справа, визначається...
11. Суд передає справу на розгляд іншому суду, якщо...
12. Яка інформація щодо справи є закритою?

Практичні завдання

Задача 1.

Гр. Щербачов Іван Вікторович з квітня 1999 р. був учасником Товариства з обмеженою відповідальністю „Промінь”. Вступаючи до ТОВ, Щербачов І.В. вніс до його статутного капіталу вклад у формі будівлі складу. У зв'язку зі скрутним матеріальним становищем Щербачов І.В. у грудні 2017 р. повідомив ТОВ про намір вийти зі складу його учасників і вимагав повернення внесеного ним вкладу у натуральній формі. Однак ТОВ відмовилося виконати вимоги Щербачова І.В., внаслідок чого він у травні 2018 р. звернувся з позовом про повернення вкладу до Господарського суду Харківської області. Суддя господарського суду відмовив Щербачову І.В. у прийнятті позовної заяви, вказуючи на необхідність звернення з цим позовом до районного суду.

Чи вірними є дії Щербачова І.В. зі звернення з позовом до господарського суду? До юрисдикції якого суду належить вирішення спорів між учасниками господарських товариств та господарськими товариствами?

Задача 2.

Приватне підприємство „Електрон” звернулося до Дніпровської міської ради із заявою про передачу йому в оренду земельної ділянки комунальної власності, яка необхідна підприємству для розширення виробництва. Рішенням від 11 жовтня 2016 р. Дніпровська міська рада відмовила ПП „Електрон” у передачі в оренду земельної ділянки.

До суду якої юрисдикції необхідно звернутись ПП „Електрон” за захистом своїх прав? Спир між ПП „Електрон” і Дніпровською міською радою належатиме до категорії господарських спорів або справ адміністративної юрисдикції і чому?

Задача 3.

Гр. Атрощенко С.Г. звернувся до господарського суду з позовом до ПАТ „Сервіс-центр” про скасування рішення загальних зборів ПАТ щодо виплати дивідендів акціонерам ПАТ. Позовні вимоги гр. Атрощенко С.Г. обґрунтував порушенням процедури прийняття рішення загальними зборами. У позовній заяві він зазначив, що акціонерами ПАТ „Сервіс-центр” є його дружина, мати й батько, а сам позивач є учасником ТОВ „Альфа”.

Чи мав право Атрощенко С.Г. звертатися до господарського суду в описаній справі? Чи може бути задоволено позов гр. Атрощенко С.Г.?

Нормативні акти та література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. - Ст. 141.
2. Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод 1950 р. // Голос України. - 2001. - № 3. - 10 січня.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991р. в редакції від 3 жовтня 2017 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2017. - № 48. - Ст. 436.
4. Закон України «Про міжнародний комерційний арбітраж» від 24 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. - 1994. - № 25. - Ст. 198.
5. Закон України «Про третейські суди» від 11 травня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - № 35. - Ст. 412.
6. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. // Офіційний вісник України. – 2005. – № 32. – Ст. 1918.
7. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2006. - № 30. - Ст. 260.
8. Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15 квітня 2014 р. // Відомості Верховної Ради. - 2014. - № 26. - Ст. 892.
9. Закон України “Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції” від 12 серпня 2014 р. // Відомості Верховної Ради. - 2014. - № 39. - Ст. 2009.
10. Закон України «Про доступ до судових рішень» від 22 грудня 2015 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2006. - № 15. - Ст. 128.
11. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 р. // Відомості Верховної Ради. - 2016. - № 31. - Ст. 545.
12. Указ Президента України “Про ліквідацію місцевих господарських судів та утворення окружних господарських судів” від 29 грудня 2017р. № 453/2017 // Офіційний вісник України. - 2018. - № 5. - Ст. 205.
13. Указ Президента України “Про ліквідацію апеляційних господарських судів та утворення апеляційних господарських судів в апеляційних округах” від 29 грудня 2017 р. № 454/2017 // Офіційний вісник України. - 2018. - № 5. - Ст. 206.
14. Рішення Конституційного Суду України від 1 квітня 2010 р. (справа №1-6/2010 за конституційним поданням Вищого адміністративного суду України щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 143 Конституції України, пунктів "а", "б", "в", "г" статті 12 Земельного кодексу України, пункту 1 частини першої статті 17 Кодексу адміністративного судочинства України) // Офіційний вісник України. -

- 2010 р. - № 27. – Ст. 1069.
15. Інформаційний лист Верховного Суду України від 26 грудня 2005 р. №3.2.-2005 (стосовно розмежування компетенції між адміністративними і господарськими судами) // [http:// zakon. rada. gov. ua](http://zakon.rada.gov.ua).
 16. Оглядовий лист Вищого господарського суду України „Про деякі питання практики вирішення спорів, пов’язаних з орендою земельних ділянок” від 30 листопада 2007 р. № 01-8/918 // Вісник господарського судочинства. – 2008. - № 1. – Стор. 59.
 17. Постанова Пленуму Верховного Суду України „Про практику розгляду судами корпоративних спорів” від 24 жовтня 2008 р. №13 // Вісник Верховного Суду України. – 2008. - № 11.
 18. Інформаційний лист Вищого господарського суду України „Про практику застосування у вирішенні спорів деяких норм чинного законодавства (за матеріалами справ, розглянутих Верховним Судом України)” від 20 листопада 2008 р. № 01-8/685 // Вісник господарського судочинства. – 2009. - № 1. – С. 41 – 4.
 19. Оглядовий лист Вищого господарського суду України „Про практику застосування господарськими судами законодавства про захист прав на об’єкти інтелектуальної власності (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим господарським судом України)” від 23 грудня 2008 р. № 01-8/735 // Вісник господарського судочинства. – 2009. - № 1. – С.37 – 39.
 20. Постанова Президії Верховного Суду України та президії Ради суддів України „Про стан здійснення судочинства адміністративними судами” від 3 квітня 2009 р. № 7 // Збірник поточного законодавства, нормативних актів, арбітражної та судової практики. – 2009. - № 23. – Травень.
 21. Інформаційний лист Вищого господарського суду України „Про деякі питання практики застосування у вирішенні спорів окремих норм процесуального права (за матеріалами справ, розглянутих Верховним Судом України)” від 27 листопада 2009 р. № 01-08/631 // [http:// zakon. rada. gov. ua](http://zakon.rada.gov.ua).
 22. Узагальнення судової практики розгляду господарськими судами справ у спорах, пов’язаних із земельними правовідносинами (Вищий господарський суд України; 1 січня 2010 р.) // [zakon. rada. gov. ua](http://zakon.rada.gov.ua).
 23. Лист Вищого господарського суду України “Щодо оскарження рішень органів місцевого самоврядування, пов’язаних з розпорядженням земельними ділянками” від 23 червня 2010 р. №05-05/357 // [http:// zakon. rada. gov. ua](http://zakon.rada.gov.ua).
 24. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України „Про деякі питання підвідомчості і підсудності справ господарським судам” від 24 жовтня 2011 р. № 10 // [http:// zakon. rada. gov. ua](http://zakon.rada.gov.ua).
 25. Інформаційний лист Вищого господарського суду України від 15 травня 2014р. № 01-06/615/14 // [http:// zakon. rada. gov. ua](http://zakon.rada.gov.ua).
 26. Інформаційний лист Вищого господарського суду України “Про

- Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, юрисдикцію та практику Європейського суду з прав людини” від 22 квітня 2016 р. № 01-06/1444/16 // Вісник господарського судочинства. - 2016. - № 2-3.
27. Інформаційний лист Вищого господарського суду України “Про Закон України “Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції” від 12 вересня 2014 р. № 01-06/1290/14 // [http:// zakon. rada. gov. ua](http://zakon.rada.gov.ua).
28. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 23 травня 2018 р. у справі №821/1194/15-а щодо предметної юрисдикції розгляду спору про визнання протиправним та скасування рішення державного реєстратора про державну реєстрацію права власності на об'єкт нерухомого майна // Право України. - 2018. - № 7. - С. 260 — 262.
29. Огляд судової практики розгляду Касаційним господарським судом у складі Верховного Суду справ у спорах, що виникають із земельних відносин (2018 р.) // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Oglyad_KGS_VS_zeml.pdf
30. Огляд практики застосування судьями Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду рішень Європейського суду з прав людини при прийнятті постанов за 2018 рік // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/oglyad_prakt_kgs_1.pdf
31. Актуальна тема номера “Верховний Суд України — найвищий орган у судовій системі держави” // Право України. - 2012. - № 11-12.
32. Антонюк А. Юрисдикційний елемент права на доступ до суду у справах щодо захисту права власності / А. Антонюк // Право України. - 2018. - № 7. - С. 177 — 197.
33. Апанасенко К.І. До питання про судовий захист інтересів громадян і суб'єктів господарювання / К.І. Апанасенко // Проблеми захисту прав та свобод людини і громадянина: матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених і студентів (м. Чернігів, 14-15 травня 2020 р.). — Чернігів: ЧНТУ, 2020. С. 89–92.
34. Апанасенко К.І. Дозвільні правовідносини у сфері господарювання: проблеми теорії і практики / К.І. Апанасенко. - К.: ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Макутова Національної академії наук України», 2020. - 430 с. // Підрозділи 4.3 «Значення судової практики для правового регулювання дозвільних відносин у сфері господарювання та сфери правозастосування», 4.4 «Практика Європейського Суду з прав людини та її вплив на реалізацію дозвільних правовідносин у сфері господарювання в Україні». – С. 248 – 275.
35. Апанасенко К.І. Про окремі рішення Європейського суду з прав людини у сфері містобудування / К.І. Апанасенко // Будівельне право: проблеми теорії і практики [зб. наук. пр.]. Матеріали Першої наук.-практ. конф. (Київ, 3 листопада 2017 р.) / Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т будівн. і архіт-ри та ін. - Кив — Тернопіль, 2017: Бескід, 2017. -

236с. - С. 107 — 111.

36. Апанасенко К.І. Про практику Європейського Суду з прав людини у сфері захисту прав суб'єктів господарювання / К.І. Апанасенко // Вісник господарського судочинства. - 2014. - № 3. - С. 80 — 90.
37. Базов В.П. Проблеми судової юрисдикції вирішення земельних спорів в Україні / В. П. Базов, Л. Я. Гончар // Адміністративне судочинство. Судова практика в адміністративних справах. - 2017. - № (1-2). - С. 222-239.
38. Белкін М.Л., Белкіна Ю.Л. Застосування принципу розумності в господарських та цивільних спорах / М.Л. Белкін, Ю.Л. Белкіна // Вісник господарського судочинства. - 2009. - № 1. - С. 98 - 102.
39. Бездоля Ю. Позовне провадження та його стадії: аналіз положень проекту Господарського процесуального кодексу України / Ю.Бездоля // Право України. - 2017. - № 9. - С. 154-161.
40. Беяневич В.Е. Господарський процесуальний кодекс України: (третє видання, із змінами і допов. станом на 1 лип. 2011 р.): наук.-практ. комент. / В.Е. Беяневич. - К.: Юстініан, 2011. - 1160 с.
41. Беяневич В.Е. Звичаї ділового обороту та їх застосування у судовій практиці / В.Е. Беяневич // Юридичний вісник України. Додаток № 1. Правове забезпечення господарської діяльності: інформац.-правов. банк. — 2006. — № 1.
42. Беяневич О.А. Адміністративні договори та розмежування юрисдикції спеціалізованих судів / О.А. Беяневич // Вісник господарського судочинства. — 2006. - № 1. - С. 117 - 124.
43. Беяневич О.А. До проблеми розмежування спеціалізованих судових юрисдикцій / О.А. Беяневич // Юридичний вісник України. Додаток №1. Правове забезпечення господарської діяльності: інформац.-правов. банк. - 2006. - № 12.
44. Беяневич О. Мета сучасного господарського процесуального права: доктринальний погляд // Право України. - 2020. - № 7. - С. 13—31.
45. Беяневич О.А. Неособистий позов як процесуальний засіб захисту публічних інтересів в господарському судочинстві / О.А. Беяневич // Юридична Україна. - 2006. - № 2. - С. 78-83.
46. Беяневич О.А. Про досудове врегулювання господарських спорів / О.А. Беяневич // Вісник господарського судочинства. - 2014. - № 2. - С. 253 — 261.
47. Бобкова А. Новели проекту Господарського процесуального кодексу України / А. Бобкова, О. Банасько // Право України. - 2017. - № 9. - С. 45-50.
48. Бобкова А. Юрисдикція господарських судів / А. Бобкова, В.Новошицька // Право України. 2017. № 9. - С. 83-93.
49. Бойко Р., Любченко М. Питання визначення підсудності у спорах про звернення стягнення на предмет іпотеки / Р. Бойко, М. Любченко // Вісник господарського судочинства. - 2016. - № 1. - С. 132 — 135.
50. Бочаров Д. Правова позиція як форма конкретизації принципів права

- ("візуальна" інтерпретація) / Д. Бочаров // Право України. - 2017. - № 7. - С. 20-29.
51. Бринцев О. Господарська сутність правового спору. Кваліфікуюча ознака чи данина минулому? / О. Бринцев // Підприємництво, господарство і право. - 2001. - № 3. - С. 16-17.
52. Бринцев О.В. До питання про критерії розмежування судових юрисдикцій / О.В. Бринцев // Вісник господарського судочинства. - 2016. - № 5-6. - С. 71 — 75.
53. Бринцев О.В. Правова сутність економічних спорів та способи їх вирішення: монографія / О.В. Бринцев. - Х.: Право, 2005. - 304 с.
54. Бринцев О.В. Розмежування компетенції адміністративних і господарських судів: Проблеми і перспективи / О.В. Бринцев. - Х., 2007. - 64 с.
55. Бутирська І. Провадження у справах про банкрутство як особливий вид провадження у господарському судочинстві / І. Бутирська // Право України. - 2021. - № 4. - С. 23-32.
56. Бутирський А.А. Реалізація принципу спеціалізації в судовій системі України / А.А. Бутирський // Вісник господарського судочинства. – 2012. - № 6.- С. 195 – 200.
57. Васильєв С. В. Судочинство в господарських судах: підручник / С. В. Васильєв. – Х.: Еспада, 2013. – 320 с.
58. Венедіктова І. “Проарбітражні” зміни до Господарського процесуального кодексу України у контексті судової реформи / І.Венедіктова // Право України. - 2017. - № 9. - С. 77-82.
59. Вибрана бібліографія з актуальної теми "Інститут банкрутства в юридичній доктрині України" // Право України. - 2021. - № 4. - С. 88.
60. Гайдулін О.О. Судочинство по добрій совісті (*iudicia bonae fidei*): історичні витоки та перспективи дослідження / О.О. Гайдулін // Вісник господарського судочинства. – 2012. - № 6. - С. 176-180.
61. Городовенко В. Окремі питання організації системи судів України за принципами територіальності та спеціалізації в контексті сучасної конституційної реформи в Україні / В. Городовенко // Право України. - 2016. - № 7. - С. 34 — 43.
62. Господарське процесуальне право (у схемах і таблицях): навч. посіб. / [Минюк О. Ю. та ін. ; за ред. Н. В. Никитченко] ; Ун-т держ. фіскал. служби України. - Чернігів : Десна Поліграф, 2019. - 438 с.
63. Господарське процесуальне право України: Підручник / О.П. Подцерковний, О.О. Квасніцька, Т.В. Степанова та ін.; за ред. О.П. Подцерковного, М. Ю. Картузова. – Х.: Одиссей, 2012. – 400 с.
64. Господарське процесуальне право України: Підручник / За ред. О.І. Харитонової. – К.: Істина, 2008. – 360 с.
65. Господарський процес : навч. посіб. / [В. А. Кройтор, О. В. Синегубов, О. Г. Бортнік та ін.] ; за заг. ред. проф. В. А. Кройтора ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2020. – 328 с.

66. Гуйван П. Право на справедливе судочинство відповідно до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод / П. Гуйван // Право України. - 2017. - № 11. - С. 172-180.
67. Дембіцька С.Л., Зільник Н.М. Господарський процес. Навчальний посібник - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 268 с.
68. Демченко С.Ф. Паралелі і меридіани господарських та адміністративних судів / С.Ф. Демченко // Вісник господарського судочинства. – 2009. - № 6. – С. 73 – 80.
69. Демченко С.Ф. Теоретико-методологічні засади ефективності господарського судочинства: автореф. дис.... д-ра юрид. наук: 12.00.04 / С. Ф. Демченко; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2010. — 36 с.
70. Дроздов О. Non bis in idem - європейський орієнтир для забезпечення сталості та єдності судової практики Верховним Судом (за матеріалами практики Європейського суду з прав людини) / О. Дроздов // Право України. - 2017. - № 6. - С. 110-132.
71. Загородня Н.В. Вплив рішень ЄСПЛ на систему джерел господарського процесуального права України // Правовий часопис Донбасу. – 2019. - № 2. – С. 53-59.
72. Захист у господарському процесі : практ. посіб. / упоряд. Ю. І. Руснак. – К.: Центр учб. л-ри, 2013. – 328 с.
73. Зельдіна О., Хрімлі О. Поняття і напрями модернізації законодавства про судовий захист прав суб'єктів підприємництва / О. Зельдіна, О.Хрімлі // Право України. - 2015. - № 8. - С. 120 — 127.
74. Зуєва Л.Є. Поняття принципів господарського процесу / Л.Є. Зуєва // Вісник господарського судочинства. - 2011. - № 5. - С. 113 - 118.
75. Зуєвич Л.Л. Abrenuntiatio, або вперед – у минуле? / Л.Л. Зуєвич // Вісник господарського судочинства. – 2010. - № 4. – С. 6 – 9.
76. Іванюта Н. Функції та методи господарського процесуального права: діалектичний підхід / Н. Іванюта // Підприємництво, господарство і право. - 2016. - № 12 (250).
77. Історичний нарис про становлення та розвиток арбітражно-судової системи в Україні // Вісник господарського судочинства. – 2012. - № 5. – С. 6 - 11.
78. Кампо С.В. До питання актів Конституційного Суду України як джерел господарського права та процесу / С. В. Кампо // Юридична Україна. - 2020. - № 9 (213). - С. 100-102.
79. Козюбра М. Принципи права: методологічні підходи до розуміння природи та класифікації в умовах сучасних глобалізаційних трансформацій / М. Козюбра // Право України. - 2017. - № 11. - С. 142-164.
80. Коробець К. Принципи права й авторитетність: міркування щодо нормативності / К. Коробець // Право України. - 2017. - № 7. - С. 9-19.
81. Коротун О.М. Вищі спеціалізовані суди: зарубіжний досвід і вітчизняні проекти / О.М. Коротун // Вісник господарського судочинства. - 2016. -

№5-6. - С. 145 — 151.

82. Кройтор В.А. Источники хозяйственного процессуального права: справ. посіб./ В.А. Кройтор. - Х.: Эспада, 2003. - 264 с.
83. Кузнецова Н.С. Господарська і адміністративна юрисдикція: проблеми розмежування / Н.С. Кузнецова // Вісник господарського судочинства. – 2008. - № 2. – С.77 – 79.
84. Лукач І.В. Деякі проблеми розмежування підвідомчості справ, що виникають з господарських та трудових відносин / І.В. Лукач // Вісник господарського судочинства. – 2008. - № 2. – С. 68 – 73.
85. Малишев Б. Судова правотворчість у контексті судової реформи в Україні / Б. Малишев // Право України. - 2017. - № 6. - С. 34-38.
86. Махінчук В. Деякі теоретичні проблеми судочинства у підприємницьких спорах / В. Махінчук // Юридична Україна. - 2013. - № 4.
87. Махінчук В. Форми захисту прав суб'єктів підприємницьких відносин / В. Махінчук // Юридична Україна. - 2013. - № 4.
88. Мельничук В. Процесуальне “підчерев'я”: спеціалізація судочинства як прояв мистецтва заради мистецтва / В. Мельничук // Юридична практика. - 2006. - № 7. - С. 10 — 11.
89. Молчанов Р. Питання територіальної підсудності позовів споживачів до перевізника / Р. Молчанов // Юридична Україна. - 2004. - № 3. - С.58-62.
90. Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу України. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. / За ред. О.І. Харитонової. – К.: Істина, 2010. – 344 с.
91. Ніколенко Л. Взаємозв'язок принципів змагальності, диспозитивності та процесуальної рівності учасників у господарському судочинстві / Л.Ніколенко // Підприємництво, господарство і право. – 2008. - № 10.
92. Ніколенко Л. Уніфікація норм у проекті Господарського процесуального кодексу України / Л. Ніколенко // Право України. - 2017. - № 9. - С. 63-69.
93. Ніколенко Л. Щодо поняття джерела господарського процесуального права / Л. Ніколенко // Підприємництво, господарство і право. – 2008. - № 6.
94. Ніколенко Л.М. Взаємодія матеріальних і процесуальних галузей права та інститутів / Л.М. Ніколенко // Судова апеляція. - 2007. - № 3. - С. 6 — 12.
95. Ніколенко Л.М. Деякі аспекти змісту та класифікації принципів господарського процесуального права / Л. М. Ніколенко // Часопис Київського університету права. – 2009. - № 1. – С. 153 – 158.
96. Ніколенко Л.М. Дискреційні повноваження господарського суду: межі та умови їх реалізації / Л. М. Ніколенко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. “Юриспруденція”. - 2013. - № 6-2. - Т. 2. - С. 32 — 36.
97. Ніколенко Л., Іванюта Н. Господарська спеціалізація судової системи як гарантія якісного й ефективного здійснення правосуддя / Л. Ніколенко, Н. Іванюта // Право України. - 2015. - № 8. - С. 150 — 157.
98. Ніколенко Л.М. Захист прав та інтересів суб'єктів господарювання в умовах реформування законодавства // Економіка та право. - 2017. - № 2.

С. 19-24.

99. Ніколенко Л. М., Іванюта Н.В. Господарське процесуальне право України: підручник / Л. М. Ніколенко, Н.В, Іванюта. – Київ: ВД «Дакор», 2020. – 284 с.
100. Осетинський А.Й. Актуальні питання підвищення ефективності та якості організації роботи господарських судів в Україні / А.Й.Осетинський // Вісник господарського судочинства. – 2012. - № 5. – С. 51-64.
101. Пархоменко Н. Концептуальні основи теорії джерел права / Н.Пархоменко // Право України. - 2017. - № 6. - С. 9-16.
102. Писарев О.С. Цикл матеріалів щодо історії господарських судів та змін в організації їх роботи / О.С. Писарев // Вісник господарського судочинства. – 2016. - № 4. – С. 134-142.
103. Пігарева Г. Загальновизнані принципи здійснення правосуддя: міжнародний та національний досвід / Г. Пігарева // Підприємництво, господарство і право. - 2017. - № 3. - С. 91-94.
104. Побирченко И.Г. Хозяйственная юрисдикция / И.Г. Побирченко. - К., 1973. - 252 с.
105. Подцерковний О.П. Досвід спеціалізації господарської (комерційної) юрисдикції в Україні та західних країнах / О. П. Подцерковний // Вісник Національної академії правових наук України. - 2018. - Том 25, № 1. - С. 146-161.
106. Подцерковний О. Потреба в адаптації та наближенні до практики новел проекту Господарського процесуального кодексу України / О.Подцерковний // Право України. - 2017. - № 9. - С. 35-44.
107. Порушення права на справедливий суд через свавільність рішення вищого національного суду // Право України. - 2018. - № 1. - С. 289.
108. Похиленко І.С. Метод інституційних рекомендацій як один із методів господарського процесуального права / І.С. Похиленко // Вісник господарського судочинства. – 2011. – № 4. – С. 103 – 107.
109. Притика Д. Запровадження міжнародних стандартів у господарському судочинстві / Д. Притика // Вісник господарського судочинства. – 2010.- № 1. - С. 87 -97.
110. Прокопенко Б.О. Функції господарських судів у судовій системі України / Б.О. Прокопенко // Вісник господарського судочинства. – 2016. - № 4. – С. 116-119.
111. Радзівілл А.В. Передумови виникнення, специфіка та судові функції, що забезпечують необхідність функціонування господарських судів в Україні / А.В. Радзівілл // Вісник господарського судочинства. – 2016. - № 4. – С. 124-127.
112. Рєзнікова В.В. Досудове врегулювання господарських спорів: необхідність та шляхи реформування / В.В. Рєзнікова // Вісник господарського судочинства. – 2012. - № 5. – С. 101-111.
113. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посіб. / О. В.

- Рожнов. - Х. : Право, 2020. - 169 с.
114. Романюк Я. Проблеми розмежування адміністративної та цивільної судових юрисдикцій щодо земельних спорів: перспективи розв'язання унаслідок оновлення процесуального законодавства / Я. Романюк, Л.Майстренко // Право України. - 2017. - № 8. - С. 83-99.
115. Савчин М. Конституційні принципи та їх інтерпретація / М. Савчин // Право України. - 2017. - № 7. - С. 30-38.
116. Світличний О.П. Господарський процес: підручник/ за заг. ред. Світличного О. П. – Вид. 2, перероб. і доп. – К.: НУБіП України, 2018.
117. Селівон М. Розвиток міжнародного комерційного арбітражу як необхідна складова успішності судової реформи в Україні / М. Селівон // Право України. - 2016. - № 7. - С. 44 — 55.
118. Серебрякова Ю. Повноваження суду відповідно до проекту Господарського процесуального кодексу України / Ю. Серебрякова // Право України. - 2017. - № 9. - С. 94-100.
119. Серета О. Адміністративне і господарське судочинство: значення і доцільність спеціалізації судів у порівняльно-історичному аспекті О.Серета // Право України. – 2009. - № 6. – С. 80 – 83.
120. Соловійов В.Г. Оновлення загальних засад господарського судочинства / В.Г. Соловійов // Вісник господарського судочинства. – 2013. – № 1. – С. 182 – 186.
121. Таликін Є. Властивості господарської процесуальної форми / Є.Таликін // Юридична Україна. - 2013. - № 6.
122. Ткаленко К. Правові наслідки для бізнесу від скасування Господарського кодексу та ліквідації господарських судів / К.Ткаленко // Вісник господарського судочинства. – 2016. – № 2-3. – С. 199 – 203.
123. Тополевський Р. Система джерел права України: сучасний стан і перспективи розвитку / Р. Тополевський // Право України. - 2017. - № 6. - С. 27-33.
124. Устименко В. Удосконалення господарського процесу: економіко-правові аспекти / В. Устименко // Право України. - 2017. - № 9. - С. 28-34.
125. Фонова О. Спрощені провадження у господарському процесі / О.Фонова // Право України. - 2017. - № 9. - С. 167-175.
126. Хозяйственный процесс // Введение в украинское право / под общ. ред. С.В. Кивалова, Ю.Н. Оборотова. - 2-е изд., перераб. и доп. - Одесса: Юридична література, 2009. - 768 с. - С. 420 — 430.
127. Черленяк М.І. Підвідомчість справ господарським судам України: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.04 / М.І. Черленяк; НАН України. Ін-т екон.-прав. дослідж. — Донецьк, 2008. — 20 с.
128. Чундак-Дев'ян М.В. Господарський процес та зразки господарських процесуальних документів / М. В. Чундак-Дев'ян. - Ужгород, 2013. - 547 с.
129. Школьний В. Збереження Господарського кодексу України при здійсненні судової реформи / В. Школьний // Вісник господарського судочинства. – 2016. – № 2-3. – С. 204 — 212.

130. Шухатян Х. Фізична особа як сторона в господарському процесі / Х.Шухатян // Підприємництво, господарство і право. - 2013. - № 10. - С. 48 — 52.
131. Щербина В. Конкуренція предметної та суб'єктної юрисдикції у процесуальному законодавстві України // Право України. - 2020. - № 5. - С. 258 — 271.
132. Щербина В., Резнікова В. Основні засади (принципи) господарського судочинства // Право України. - 2018. - № 7. - С. 13 — 33.
133. Щербина В., Резнікова В. Сучасні тенденції розвитку господарського процесу України / В. Щербина, В. Резнікова // Право України. - 2017. - № 9. - С. 9-27.

Семінарське заняття 2

Тема 3: Учасники господарського процесу

План заняття:

1. Склад і види учасників господарського процесу. Права й обов'язки учасників господарської справи.
2. Зловживання процесуальними правами у господарському судочинстві.
3. Склад господарського суду: поняття, порядок формування.
4. Підстави для відводу (самовідводу) судді. Порядок вирішення заявленого відводу (самовідводу) судді.
5. Поняття сторін у господарському процесі, їх характерні ознаки, процесуальні права й обов'язки.
6. Процесуальна співучасть і заміна неналежного відповідача належним. Процесуальне правонаступництво.
7. Поняття, види та характерні ознаки третіх осіб.
8. Представництво осіб, які беруть участь у справі: поняття, підстави, види.
9. Процесуальне становище представника в господарському суді. Документи, що посвідчують повноваження представників.
10. Органи та особи, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб: поняття, види, процесуальні права й обов'язки.
11. Процесуальне становище прокурора у господарському процесі.
12. Процесуальне становище інших учасників господарського процесу (свідків, експерта, спеціаліста, перекладача).

Підготувати реферати та есе на наступні теми:

1. Фізична особа як сторона в господарському процесі.
2. Участь фізичних осіб у господарському процесі.
3. Участь у господарському процесі неповнолітніх осіб.

4. Органи та особи, яким законом надано право звертатися до господарського суду в інтересах інших осіб: правове регулювання і практика застосування.
5. Особливості співучасті в окремих категоріях господарських справ.
6. Проблемні процесуальні питання участі у господарських справах органів державної влади і місцевого самоврядування.
7. Проблемні питання участі прокурора у розгляді справ господарським судом: актуальний стан судової практики.
8. Сучасні стратегії зловживання процесуальними правами.
9. Способи протидії зловживанню правами в господарському процесі.
10. Проблеми участі свідків у господарському процесі.
11. Проблемні процесуальні питання участі спеціаліста й перекладача у господарському процесі.
12. Поняття колективних (масових) позовів і досвід їх правового регулювання за кордоном.

Завершіть твердження:

1. У разі вступу у справу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, розгляд справи...
2. Відповідність копії документа, що підтверджує повноваження представника, оригіналу...
3. Одна й та сама особа може бути одночасно представником декількох позивачів або декількох відповідачів...
4. Довіреність від імені юридичної особи на представництво інтересів у господарському суді...
5. Перекладач у господарському процесі має право...
6. Обмеження повноважень представника на вчинення певної процесуальної дії...
7. У разі заміни неналежного відповідача розгляд справи...
8. Відповідач має право подати зустрічний позов до...
9. Відвід судді повинен бути заявленим до...
10. Персональний склад постійних колегій суду визначається...
11. Суд вирішує питання про відвід...
12. Відповідач, третя особа, свідок, зареєстроване місце проживання (перебування), місцезнаходження чи місце роботи якого невідоме, викликається в суд через...
13. Зустрічний позов та позов третьої особи, яка заявляє самостійні вимоги на предмет спору, пред'являються в господарський суд...
14. Органи та особи, які відповідно до норм ГПК мають право звертатись до суду в інтересах інших осіб (за винятком юридичних осіб у справах про відшкодування збитків, заподіяних посадовою особою), позбавлені процесуальної можливості...
15. Якщо відзив не містить вказівки на незгоду відповідача з будь-якою із обставин, на яких ґрунтуються позовні вимоги...

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ:

1. До складу учасників господарського процесу належать:

- 1) сторони;
- 2) треті особи;
- 3) свідки;
- 4) прокурор;
- 5) експерт;
- 6) інші учасники;
- 7) захисник.

2. Суддя не може брати участі у розгляді справи і підлягає відводу, якщо:

- 1) у сторін виникають сумніви у його неупередженості;
- 2) він є родичем осіб, які беруть участь в судовому процесі;
- 3) встановлено обставини, що викликають сумнів у його неупередженості;
- 4) прокурор подав заяву про недбалість судді;
- 5) висновок експерта не відповідає висновкам судді;
- 6) правильна відповідь відсутня.

3. Відвід (самовідвід) судді можуть заявити:

- 1) суддя господарського суду;
- 2) позивач;
- 3) відповідач;
- 4) прокурор, який бере участь у справі;
- 5) експерт;
- 6) правильна відповідь відсутня.

4. Відвід судді повинен заявлятися:

- 1) у письмовій формі (вирішується окремою ухвалою);
- 2) усно секретарю суду;
- 3) усно у судовому засіданні;
- 4) усно із занесенням до судового протоколу;
- 5) у письмовій формі із занесенням до судового протоколу;
- 6) правильна відповідь відсутня.

5. Відвід судді повинен бути заявлений:

- 1) на будь-якій стадії господарського процесу;
- 2) на стадії відкриття провадження у справі;
- 3) не пізніше початку підготовчого засідання або першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження;
- 4) при вирішенні спору;
- 5) до початку вирішення спору по суті;
- 6) правильна відповідь відсутня.

6. Питання про відвід судді господарського суду вирішується:

- 1) головою господарського суду;
- 2) заступником голови господарського суду;
- 3) прокурором, який бере участь у справі;
- 4) Головою Касаційного господарського суду Верховного Суду;
- 5) судовою колегією апеляційного господарського суду;
- 6) правильна відповідь відсутня.

7. З приводу відводу судді господарського суду постановляється:

- 1) рішення;
- 2) ухвала;
- 3) постанова;
- 4) довідка;
- 5) повідомлення.

8. Питання про відвід голови господарського суду, якщо він прийняв справу до свого провадження, вирішується:

- 1) заступником голови господарського суду;
- 2) Головою Касаційного господарського суду Верховного Суду;
- 3) судовою колегією апеляційного господарського суду;
- 4) Пленумом Верховного Суду;
- 5) правильної відповіді немає.

9. Позивач має право:

- 1) знайомитися з матеріалами справи;
- 2) брати участь у дослідженні доказів;
- 3) пред'явити зустрічний позов;
- 4) надати відзив на позовну заяву;
- 5) визнати позов повністю або частково;
- 6) змінити ціну позову;
- 7) змінити підставу позову;
- 8) змінити предмет позову;
- 9) відмовитись від позову;
- 10) укласти мирову угоду.

10. Відповідач має право:

- 1) знайомитися з матеріалами справи;
- 2) брати участь у дослідженні доказів;
- 3) визнати позов повністю або частково;
- 4) збільшити розмір позовних вимог;
- 5) відмовитись від позову;
- 6) пред'явити зустрічний позов;
- 7) надати відзив на позовну заяву;

- 8) укласти мирову угоду;
- 9) змінити підставу позову;
- 10) змінити предмет позову;

11. Господарський суд має право:

- 1) залучити до участі у справі іншого позивача;
- 2) залучити до участі у справі іншого відповідача;
- 3) замінити неналежного позивача;
- 4) замінити неналежного відповідача;
- 5) замінити неналежного прокурора.

12. Процесуальне правонаступництво можливе:

- 1) на стадії відкриття провадження у справі;
- 2) під час розгляду справи по суті;
- 3) до початку вирішення спору по суті;
- 4) на стадії виконання рішення господарського суду;
- 5) на будь-якій стадії господарського процесу.

13. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору, можуть вступити у справу:

- 1) на стадії відкриття провадження у справі;
- 2) під час розгляду справи по суті;
- 3) до закінчення підготовчого провадження або до початку першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження;
- 4) до прийняття рішення зі спору;
- 5) до моменту виконання рішення суду.

14. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору, можуть вступити у справу:

- 1) на стороні позивача;
- 2) на стороні відповідача;
- 3) на стороні відповідача і позивача;
- 4) подавши позов до позивача;
- 5) подавши позов до позивача і відповідача;
- 6) подавши позов до однієї зі сторін.

15. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору, користуються:

- 1) усіма правами й несуть усі обов'язки позивача;
- 2) усіма правами й несуть усі обов'язки відповідача;
- 3) усіма правами й несуть усі обов'язки позивача і відповідача;
- 4) частково правами й несуть усі обов'язки позивача і відповідача;
- 5) усіма правами і несуть частково обов'язки позивача і відповідача.

16. Про вступ, допущення або залучення третіх осіб у справу господарський суд постановляє:

- 1) рішення;
- 2) ухвалу;
- 3) постанову;
- 4) окреме рішення;
- 5) окрему ухвалу.

17. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, можуть вступити у справу:

- 1) на стороні позивача;
- 2) на стороні відповідача;
- 3) на стороні відповідача або позивача;
- 4) подавши позов до позивача;
- 5) подавши позов до позивача і відповідача.

18. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, можуть вступити у справу:

- 1) на стадії відкриття провадження у справі;
- 2) під час розгляду справи по суті;
- 3) до закінчення підготовчого провадження у справі або до початку першого судового засідання, якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження;
- 4) до прийняття рішення господарським судом;
- 5) до виконання рішення.

19. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору, можуть вступити у справу:

- 1) за власною ініціативою;
- 2) за клопотанням позивача;
- 3) за клопотанням відповідача;
- 4) за клопотанням прокурора;
- 5) за ініціативою господарського суду.

20. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, користуються:

- 1) усіма правами й несуть усі обов'язки відповідача;
- 2) усіма правами й несуть усі обов'язки позивача і відповідача;
- 3) частково правами й несуть усі обов'язки позивача і відповідача;
- 4) усіма правами й несуть частково обов'язки позивача і відповідача;
- 5) процесуальними правами й несуть процесуальні обов'язки учасників справи, установлені ГПК.

21. Прокурор може вступити у справу:

- 1) якщо провадження у справі відкрито за його позовною заявою;
- 2) після відкриття провадження у справі до початку розгляду справи по суті;
- 3) до прийняття рішення господарським судом;
- 4) до виконання рішення господарського суду;
- 5) на будь-якій стадії процесу.

22. Участь прокурора в господарському процесі є обов'язковою:

- 1) коли це визначено за необхідне господарським судом;
- 2) у справах, порушених за його позовом;
- 3) на вимогу однієї зі сторін;
- 4) коли це передбачено законом;
- 5) на вимогу судового експерта;
- 6) правильна відповідь відсутня.

23. Серед учасників господарського процесу відвід може бути заявлено:

- 1) судді господарського суду;
- 2) позивачеві;
- 3) відповідачеві;
- 4) прокуророві;
- 5) судовому експерту.

24. Відмова прокурора від поданого ним позову:

- 1) позбавляє позивача права підтримувати позовні вимоги;
- 2) не позбавляє позивача права підтримувати позовні вимоги;
- 3) позбавляє відповідача права визнати позов повністю;
- 4) не позбавляє відповідача права визнати позов повністю;
- 5) є підставою закриття провадження у справі.

25. Свідки мають право:

- 1) давати показання;
- 2) подавати докази;
- 3) не повідомляти суду відомості, якщо це суперечить їхнім особистим інтересам;
- 4) повідомити про наявні у них відомості та обставини у справі;
- 5) з'явитися до господарського суду на його виклик;
- 6) брати участь в огляді й дослідженні доказів;
- 7) правильна відповідь відсутня.

26. Свідки зобов'язані:

- 1) давати показання;
- 2) подавати докази;
- 3) не повідомляти суду відомості, якщо це суперечить їхнім особистим інтересам;

- 4) повідомити про наявні у них відомості та обставини у справі;
- 5) з'явитися до господарського суду на його виклик.

27. Експерт має право:

- 1) знайомитися з матеріалами справи;
- 2) змінити підставу позову;
- 3) визнати позов повністю;
- 4) брати участь в огляді й дослідженні доказів;
- 5) відмовитися від дачі висновку.

28. Експерт зобов'язаний:

- 1) знайомитися з матеріалами справи;
- 2) змінити підставу позову;
- 3) визнати позов повністю;
- 4) брати участь в огляді й дослідженні доказів;
- 5) відмовитись від дачі висновку;
- 6) з'явитися до господарського суду на його виклик;
- 7) дати мотивований висновок.

29. Громадяни можуть вести свої справи в господарському суді через представників, повноваження яких підтверджуються:

- 1) громадянином у судовому засіданні;
- 2) господарським судом у судовому засіданні;
- 3) письмовою довіреністю;
- 4) нотаріально посвідченою довіреністю.

Практичні завдання

Задача 1.

15 лютого 2018 р. Господарський суд Волинської області прийняв рішення про відмову в задоволенні позову Державної інспекції з контролю за використанням та охороною земель у Волинській області до Новоград-Волинської районної державної адміністрації про визнання недійсним розпорядження голови адміністрації про передачу в оренду земельної ділянки фізичній особі – підприємцю Сулимову Роману Никифоровичу. Під час провадження у справі до участі у справі не був залучений ФОП Сулимов Р.Н., у задоволенні відповідної заяви відповідача від 20 січня 2018 р. було відмовлено у рішенні суду.

Чи вірно вчинив суд, відмовивши у задоволенні заяви відповідача про залучення до участі у справі ФОП Сулимова Р.Н.? В якості якого учасника господарського процесу міг бути залучений до участі у справі ФОП Сулимов Р.Н.?

Задача 2.

За результатами конкурсу між Партенітською селищною радою і Приватним підприємством „Кримський флагман” було укладено договір оренди земельної ділянки. Один із учасників указанного конкурсу на право оренди земельної ділянки звернувся з позовом про визнання недійсним вказаного договору, однак у задоволенні позову було відмовлено.

Рішення господарського суду було оскаржено в апеляційному порядку Приватним підприємством „Орео”, яке не брало участі в конкурсі, але спірна земельна ділянка до проведення конкурсу перебувала в його користуванні. В апеляційній скарзі підприємство вказало, що суд всупереч вимогам ГПК України не залучив підприємство до участі в справі в якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору.

Чи повинен був господарський суд залучити ПП „Орео” до участі в справі в якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору? Відповідь обґрунтуйте з урахуванням норм земельного законодавства про права орендарів (користувачів) земельних ділянок.

Задача 3.

Прокурор Печерського району м. Києва подав до Господарського суду м. Києва позов в інтересах держави в особі Кабінету Міністрів України і ПАТ „Дружба” до Сільськогосподарського виробничого кооперативу „Аркадія” про стягнення 701 404,99 грн. Позовні вимоги мотивовані неналежним виконанням зобов'язань за договором лізингу № 22-1-78/2 від 8 жовтня 2015 р. у частині сплати лізингових платежів.

Ухвалою від 4 січня 2018 р. Господарський суд м. Києва позов залишив без розгляду відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 226 ГПК України. Ухвала мотивована тим, що прокурор фактично подав позов в інтересах ПАТ (лізингодавця), яке не є органом державної влади чи органом місцевого самоврядування, наділеним повноваженнями виконавчої влади, а є окремим господарюючим суб'єктом, однак у прокурора відсутні повноваження на подання позову в інтересах окремого господарюючого суб'єкта. Докази порушення інтересів позивача — Кабінету Міністрів України — в матеріалах справи відсутні.

Чи вірними є висновки суду?

Задача 4.

АППБ „Аваль” в особі Сумської обласної дирекції звернувся з позовом до ПАТ "Червоний металіст" про стягнення боргу в сумі 299 997,45 грн.

У процесі розгляду справи судом позивач звернувся із заявою про заміну відповідача, в якій просив суд замінити первісного відповідача - ПАТ "Червоний металіст" - на ПАТ "НДПКІ "Автоматвуглерудпром", посилаючись на те, що до останнього перейшла сума боргового зобов'язання на підставі спільної домовленості між ПАТ "Червоний металіст" і ПАТ "НДПКІ "Автоматвуглерудпром" та ПАТ "Конотопський електромеханічний завод", досягнутої під час розгляду справи в суді.

Чи підлягає задоволенню клопотання позивача?

Нормативні акти та література:

1. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 6. - Ст. 56.
2. Закон України „Про оренду землі” від 6 жовтня 1998 р. // Урядовий кур’єр. – 1998. - 22 жовтня.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Голос України. – 2003. - № 45 - 48.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Голос України. – 2003. - № 49 - 50.
5. Закон України „Про прокуратуру” від 14 жовтня 2014 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2015. - № 2-3. - Ст. 12.
6. Рішення Конституційного Суду України від 8 квітня 1999 р. № 3-рп/99 (справа про представництво прокуратурою України інтересів держави в арбітражному суді) // Офіційний вісник України. - 1999. - № 15. - Стор. 35.
7. Наказ Генерального прокурора України “Про організацію роботи органів прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рішень” від 28 травня 2015 № 6 гн // [http:// zakon. rada. gov. ua](http://zakon.rada.gov.ua).
8. Інформаційний лист Вищого господарського суду України „Про деякі питання запобігання зловживанню процесуальними правами у господарському судочинстві” від 15 березня 2010 р. № 01-08/140 // Вісник господарського судочинства. - 2010. - № 3.
9. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції» від 26 грудня 2011 р. № 18 // Вісник господарського судочинства. - 2012. - № 1.
10. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання участі прокурора у розгляді справ, підвідомчих господарським судам» від 23 березня 2012 р. № 7 // Вісник господарського судочинства. - 2012. - № 3.
11. Інформаційний лист Вищого господарського суду України “Про деякі питання застосування положень Закону України “Про прокуратуру” щодо представництва прокуратурою інтересів держави в господарському суді” від 23 лютого 2016 р. № 01-06/348/16 // Вісник господарського судочинства. - 2016. - № 1.
12. Огляд практики застосування судьями Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду законодавства, що визначає особливості правового статусу прокурора в господарському процесі (2018 р.) // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Oglyd_prok.pdf
13. Огляд судової практики Верховного Суду щодо представництва інтересів учасників справи адвокатом та самопредставництва в господарському процесі за січень 2018 року – березень 2021 року //

https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/Oglyad_2021_07_16.pdf.

14. Апанасенко К.І. Захист у суді прав та інтересів осіб у сфері містобудування громадськими об'єднаннями: постановка проблеми // Економіка та право. Серія "Право". - 2021. - № 4.
15. Беляневич В.Е. Господарський процесуальний кодекс України: (третє видання, із змінами і допов. станом на 1 лип. 2011 р.): наук.-практ. комент. / В.Е. Беляневич. - К.: Юстініан, 2011. - 1160 с.
16. Беляневич О.А. Неособистий позов як процесуальний засіб захисту публічних інтересів в господарському судочинстві / О.А. Беляневич // Юридична Україна. - 2006. - № 2. - С. 78-83.
17. Буряк Я. Участь місцевих державних адміністрацій у господарському процесі: судова практика та проблемні питання / Я. Буряк // Підприємництво, господарство і право. - 2016. - № 10 (248). - С. 26-30.
18. Бутирська І. Відвід (самовідвід) судді у господарському судочинстві // Право України. - 2018. - № 7. - С. 58 — 70.
19. Васильєв С. В. Судочинство в господарських судах: підручник / С. В. Васильєв. - Х.: Еспада, 2013. - 320 с.
20. Вегеле І. Адвокатська таємниця: європейський досвід / І. Вегеле // Право України. - 2016. - № 7. - С. 56 — 63.
21. Головань І. Реформа правосуддя: позбавлення громадян конституційного права і пониження статусу адвокатури / І. Головань // Адвокат. - 2017. - № 1 (174). - С. 31-32.
22. Господарське процесуальне право (у схемах і таблицях): навч. посіб. / [Минюк О. Ю. та ін. ; за ред. Н. В. Никитченко] ; Ун-т держ. фіскал. служби України. - Чернігів : Десна Поліграф, 2019. - 438 с.
23. Господарське процесуальне право України: Підручник / О.П. Подцерковний, О.О. Квасніцька, Т.В. Степанова та ін.; за ред. О.П. Подцерковного, М. Ю. Картузова. - Х.: Одиссей, 2012. - 400 с.
24. Господарське процесуальне право України: Підручник / За ред. О.І. Харитонові. - К.: Істина, 2008. - 360 с.
25. Господарський процес : навч. посіб. / [В. А. Кройтор, О. В. Синегубов, О. Г. Бортнік та ін.] ; за заг. ред. проф. В. А. Кройтора ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. - Харків, 2020. - 328 с.
26. Дембіцька С.Л., Зільник Н.М. Господарський процес. Навчальний посібник - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. - 268 с.
27. Захист у господарському процесі: практ. посіб. / упоряд. Ю. І. Руснак. - К.: Центр учб. л-ри, 2013. - 328 с.
28. Кройтор В., Степаненко Т. Судове провадження за масовими позовами: пропозиції з удосконалення українського законодавства у світлі досвіду країн Європейського Союзу / В. Кройтор, Т. Степаненко // Право України. - 2015. - № 9.
29. Кузнецова Н. Громадянське суспільство і захист порушених прав численних груп у порядку масового позову / Н. Кузнецова // Право

- України. - 2015. - № 9.
- 30.Кухнюк Д. Виключне право адвокатів на представництво в судах: pro et contra / Д. Кухнюк // Адвокат. - 2017. - № 1(174). - С. 33-36.
- 31.Лазько Г.З. Особливості реалізації процесуального представництва у господарському процесі / Г.З. Лазько // Вісник господарського судочинства. - 2008. - № 3. - С. 108-113.
- 32.Маан Б. Колективні позови в Європі / Б. Маан // Право України. - 2015. - № 9.
- 33.Майданик Р. Впровадження масового позову в право України: поняття, модель і сфера застосування / Р. Майданик // Право України. - 2015. - № 9.
- 34.Майстренко Л. Груповий позов у Швеції: загальна характеристика за законом / Л. Майстренко // Право України. - 2015. - № 9.
- 35.Міщенко І. Удосконалення інституту відводу судді в господарському судочинстві / І. Міщенко // Право України. - 2017. - № 9. - С. 131-136.
- 36.Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу України. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. / За ред. О.І. Харитонової. – К.: Істина, 2010. – 344 с.
- 37.Ніколенко Л.М. Доказування в господарському судочинстві. Навч. посібник / Л.М. Ніколенко. - Одеса-Суми: Фенікс - Університетська книга, 2007. - 413 с.
- 38.Ніколенко Л. М., Іванюта Н.В. Господарське процесуальне право України: підручник / Л. М. Ніколенко, Н.В, Іванюта. – Київ: ВД «Дакор», 2020. – 284 с.
39. Норкус Р. Колективний позов у Литві / Р. Норкус // Право України. - 2015. - № 9.
- 40.Погорецький В.М. Треті особи в арбітражному процесі / В.М.Погорецький // Вісник господарського судочинства. - 2008. - № 2. — С. 163 — 170.
- 41.Похиленко І. Правовий статус секретаря судового засідання в господарському процесі / І. Похиленко // Підприємництво, господарство і право. – 2011. - №3.- С. 152 – 155.
- 42.Регіцці Г. Групові позови в Італії / Г. Регіцці // Право України. - 2015. - № 9.
- 43.Резнікова В.В. Відповідальність учасників господарського процесу за зловживання правами та невиконання процесуальних обов'язків / В.В.Резнікова // Університетські наукові записки. Право. Економіка. Управління: Часопис Хмельницького університету управління та права. - 2017. - Вип.3 (63). - С. 149-166.
- 44.Резнікова В.В., Россильна О.В. Представництво органом юридичної особи її інтересів у господарському процесі / В.В. Резнікова, О.В. Россильна // Вісник господарського судочинства. - 2016. - № 1. - С. 153 — 161.
- 45.Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посіб. / О. В. Рожнов. - Х. : Право, 2020. - 169 с.
- 46.Россильна О. Самопредставництво в господарському процесі України //

- Право України. - 2018. - № 7. - С. 95 — 102.
47. Світличний О.П. Господарський процес: підручник/ за заг. ред. Світличного О. П. – Вид. 2, перероб. і доп. – К.: НУБіП України, 2018.
 48. Світличний О. Про деякі проблеми удосконалення господарського процесуального законодавства [про зловживання процесуальними правами] / О. Світличний, В. Сулім // Публічне право. - 2018. - № 1 (29). - С. 196-202.
 49. Смітюх А.В. Критерії та механізм кваліфікації зловживання процесуальними правами / А.В. Смітюх // Юридичний радник. - 2006. - № 6 (14). - С. 55 — 58.
 50. Смітюх А.В. Процесуальна стратегема «атака клонів» як засіб попередження зловживання процесуальними формами / А.В. Смітюх // Юридичний журнал. - 2005. - № 9. - С. 134 — 136.
 51. Смітюх А.В. Процесуальна творчість як різновид військового мистецтва / А.В. Смітюх // Юридичний журнал. - 2006. - № 10. - С. 92 — 93.
 52. Смітюх А.В. Процесуальні диверсії та зловживання процесуальними правами в умовах правової реальності України / А.В. Смітюх // Вісник господарського судочинства. - 2007. - № 1. - С. 89 — 92.
 53. Смітюх А.В. Щодо змісту поняття "процесуальна диверсія" / А.В. Смітюх // Підприємництво, господарство і право. - 2006. - № 2. - С. 103-105.
 54. Степанова Т. Особливості участі неповнолітніх осіб у господарському судочинстві // Право України. - 2018. - № 7. - С. 84 — 94.
 55. Степанова Т. Реформування інституту учасників господарського судового процесу / Т. Степанова // Право України. - 2017. - № 9. - С. 122-130.
 56. Стефанчук М. Законодавчі новели реалізації прокуратурою України функції представництва інтересів громадянина або держави у суді у світлі нового Закону України "Про прокуратуру" / М. Стефанчук // Право України. – 2015. – № 6. – С. 109 – 118.
 57. Стефанчук М. Форми та способи реалізації прокуратурою функції представництва інтересів громадянина або держави в суді / М. Стефанчук // Вісник прокуратури. – 2016. – № 3. – С. 34 — 48.
 58. Фонова О. Особливості участі свідків у господарському процесі // Право України. - 2018. - № 7. - С. 71 — 83.
 59. Чундак-Дев'ян М.В. Господарський процес та зразки господарських процесуальних документів / М. В. Чундак-Дев'ян. - Ужгород, 2013. - 547 с.
 60. Шкляр Т. Сторони у господарському процесі: правове регулювання / Т. Шкляр // Підприємництво, господарство і право. – 2008. - № 11.
 61. Шуляк Л.А. Щодо проблеми зловживання учасниками судового процесу правом апеляційного (касаційного) оскарження судових актів, які не підлягають оскарженню / Л.А. Шуляк // Вісник господарського судочинства. – 2010. - № 1. – С. 22 – 24.
 62. Шухатян Х. Фізична особа як сторона в господарському процесі / Х.Шухатян // Підприємництво, господарство і право. - 2013. - № 10. - С. 48 — 52.

Семінарське заняття 3

Тема 4: Доказування й докази в господарському процесі

План заняття:

1. Поняття й предмет доказування у господарському процесі.
2. Поняття й види доказів у господарському процесі.
3. Належність і допустимість засобів доказування. Достовірність і вірогідність доказів.
4. Письмові, речові та електронні докази у господарському процесі.
5. Показання свідків як доказ у господарському процесі.
6. Висновок експерта як доказ у господарському процесі. Процесуальне становище судових експертів.
7. Основні правила доказування у господарському процесі.
8. Підстави звільнення від доказування.
9. Забезпечення доказів у господарському процесі.

Підготувати реферати та есе на наступні теми:

1. Належність і допустимість засобів доказування у господарських справах: проблеми практики.
2. Підстави звільнення від доказування: практичне значення.
3. Особливості призначення та проведення судових експертиз у справах, пов'язаних із захистом прав інтелектуальної власності.
4. Речові докази у господарському процесі: особливості дослідження та оцінки.
5. Письмові докази у господарському процесі: особливості дослідження та оцінки.
6. Зарубіжний досвід письмового опитування учасників справи як свідків.
7. Правова експертиза в господарських справах.
8. Електронні докази в господарському процесі.
9. Особливості показання свідків як доказу в господарському процесі.
10. Порядок отримання доказів у господарських справах за кордоном.

Завершіть твердження:

1. Позивач повинен подати докази до...
2. Підпис свідка на заяві посвідчується...
3. Учасники справи мають права подати до суду висновок експерта у галузі права щодо...
4. При допиті свідка право задавати йому питання має...
5. Свідок, даючи показання, може користуватися записами...
6. Предметом висновку експерта можуть бути...
7. Якщо суд доручає проведення експертизи кільком експертам чи

- експертним установам, провідний експерт чи установа...
8. Якщо експертиза у господарській справі призначена судом, експерт має право...
 9. Речові докази, що швидко псуються, після огляду...
 10. При розгляді справи господарським судом обставини, встановлені рішенням міжнародного комерційного арбітражу...
 11. Які докази визнаються неналежними?
 12. Відповідач повинен подати суду докази...
 13. Докази, не подані у встановлений законом або судом строк...
 14. У разі подання заяви про забезпечення доказів до подання позовної заяви заявник повинен подати позовну заяву протягом...
 15. Якщо ухвала про забезпечення доказів на момент її скасування була виконана повністю або частково, отримані судом докази...

Практичні завдання

Задача 1.

17 серпня 2000 р. між ТДВ „Сіменон” (продавець) та ТОВ „Стабільність” (покупець) було укладено договір купівлі-продажу № 12, відповідно до якого ТОВ „Стабільність” придбало частку в статутному фонді ТОВ «Бригантіна» у розмірі 1 803 200 грн. Спірний договір виконано сторонами відповідно до узгоджених умов.

Рішенням Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська, ухваленим 5 травня 2005 р. у справі за позовом Х.М. до ТДВ „Сіменон”, визнано недійсним рішення загальних зборів засновників ТДВ від 7 серпня 2000 р. щодо продажу ТОВ частки в статутному фонді ТОВ «Бригантіна» у розмірі 1 803 200 грн., надання повноважень директору ТДВ на підписання договору купівлі-продажу, а також щодо виходу ТДВ зі складу засновників ТОВ «Бригантіна».

Верховний Суд України, розглянувши касаційні скарги ТОВ «Стабільність», ТОВ «Кронос» на постанову Вищого господарського суду України від 7 грудня 2005 р. у справі за позовом ЗАТ «Дніпроенергобуд» до ТОВ «Стабільність» про визнання недійсним договору від 17 серпня 2000 р. №12, з’ясував наступне.

Рішення судових інстанцій ґрунтуються на рішенні Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська від 5 травня 2005 р. З матеріалів справи вбачається, що засновник ТОВ „Стабільність”, не погодившись з рішенням Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська від 5 травня 2005 р., подав апеляційну скаргу до Апеляційного суду Дніпропетровської області. На копії зазначеного рішення, яке розміщене у матеріалах господарської справи, є відмітка суду про те, що воно не набрало законної сили.

Чи правильними є дії господарських судів щодо надання преюдиційної сили рішенням Бабушкінського районного суду м. Дніпропетровська від 5 травня 2005 р.? Задачу слід вирішити за чинним процесуальним законодавством.

Задача 2.

У липні 2017 р. ТОВ "Джуз" пред'явило до господарського суду позов до відповідачів — Приватного підприємства "Хуторок" та ПАТ "Кривокоський рибзавод" про визнання недійсним договору купівлі-продажу. ТОВ указувало, що є власником 41 000 шт. акцій ПАТ "Кривокоський рибзавод", що становить 53,8 % статутного капіталу товариства.

25 травня 2016 р. між відповідачами ПАТ "Кривокоський рибзавод" та ПП "Хуторок" був укладений договір № 1 купівлі-продажу нерухомого майна — рибного цеху, що розташований під № 21 по вул. Аврорській у м. Бердянськ Донецької області. Посилаючись на те, що спірний договір був укладений неуповноваженою особою — директором товариства, який діяв всупереч меті діяльності товариства, не в цілях отримання прибутку та на невідповідність договору вимогам закону, позивач просив задовольнити його вимоги про визнання договору недійсним.

Позивач указав, що вартість риболовного цеху, який був предметом договору купівлі-продажу № 1 від 25.05.2016, укладеного між ПАТ "Кривокоський рибзавод" та ПП "Хуторок", не відповідає його дійсній вартості на час укладення спірного договору. Спірне майно відчужено за ціною 600 000 грн, що не відповідає його дійсній вартості. Причому вартість риболовного цеху перевищує 25 відсотків вартості активів ПАТ за відомостями останньої річної фінансової звітності акціонерного товариства.

Суд не обговорив питання про призначення судової експертизи з метою встановлення дійсної вартості предмету спірного договору купівлі-продажу та перевірки обґрунтованості доводів позивача про дійсну вартість спірного майна, про зменшення статутного капіталу ПАТ "Кривокоський рибзавод".

Чи правомірними є дії суду в описаній судовій справі?

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ:

1. Доказами у справі є будь-які фактичні дані, на підставі яких господарський суд встановлює:

- 1) наявність обставин;
- 2) відсутність обставин;
- 3) законність обставин;
- 4) належність обставин;
- 5) цінність обставин.

2. Обставини, які мають значення для правильного вирішення господарського спору, встановлюються:

- 1) показаннями свідків;
- 2) поясненнями представників сторін;
- 3) письмовими доказами;
- 4) речовими доказами;
- 5) висновками судових експертів.

3. Обставини, на які сторона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень, повинні довести:

- 1) сама сторона;
- 2) господарський суд;
- 3) свідки;
- 4) судовий експерт;
- 5) уповноважена особа.

4. Докази до господарського суду подають:

- 1) позивач;
- 2) відповідач;
- 3) прокурор;
- 4) свідки;
- 5) перекладач.

5. Належність доказів означає, що господарський суд приймає тільки ті докази, які:

- 1) подані сторонами;
- 2) подані учасниками процесу;
- 3) мають значення для справи;
- 4) подані свідками;
- 5) досліджені господарським судом.

6. Допустимість доказів означає, що обставини справи повинні бути підтверджені:

- 1) письмовими доказами і не можуть підтверджуватись речовими доказами;
- 2) речовими доказами і не можуть підтверджуватись письмовими доказами;
- 3) певними засобами доказування і не можуть підтверджуватись іншими засобами доказування;
- 4) письмовими та речовими доказами і не можуть підтверджуватись іншими засобами доказування;
- 5) доказами, наданими учасниками справи, і не можуть підтверджуватись доказами, отриманими господарським судом самостійно.

7. Не потребують доказування обставини:

- 1) визнані сторонами загальновідомими;
- 2) визнані господарським судом загальновідомими;
- 3) презумпційні факти;
- 4) преюдиційні факти;
- 5) факти, які становлять державну таємницю.

8. Господарський суд може провести огляд і дослідження письмових і речових доказів:

- 1) лише у засіданні господарського суду;

- 2) у місцезнаходженні позивача;
- 3) у місцезнаходженні відповідача;
- 4) у місцезнаходженні сторін;
- 5) у місцезнаходженні доказів.

9. За результатами огляду й дослідження доказів складається протокол, який підписується:

- 1) усіма учасниками процесу, які брали участь в огляді й дослідженні доказів;
- 2) сторонами і суддею господарського суду, які брали участь в огляді й дослідженні доказів;
- 3) суддею господарського суду, який брав участь в огляді й дослідженні доказів;
- 4) суддею господарського суду і судовим експертом, які брали участь в огляді й дослідженні доказів;
- 5) лише сторонами, які брали участь в огляді й дослідженні доказів.

10. Якщо для з'ясування обставин, які мають значення для справи, необхідні спеціальні знання у сфері іншій, ніж право, суд:

- 1) викликає спеціалістів у засідання суду для дачі пояснень;
- 2) вимагає додаткових доказів від позивача;
- 3) вимагає додаткових доказів від відповідача;
- 4) призначає експертизу;
- 5) призначає додаткове судове засідання з метою встановлення відповіді на запитання.

11. Висновок експерта подається господарському суду:

- 1) у письмовій формі;
- 2) у нотаріально посвідченій формі;
- 3) після реєстрації у встановленому державному органі;
- 4) після ознайомлення з ним сторін;
- 5) у посвідченій сторонами формі.

12. Заздалегідь встановлену силу для господарського суду мають:

- 1) письмові докази;
- 2) речові докази;
- 3) висновок експерта;
- 4) показання свідків;
- 5) пояснення сторін;
- 6) ніякі докази.

Нормативні акти та література:

1. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 6. - Ст. 56.

2. Закон України „Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” від 12 липня 2001 р. // Урядовий кур’єр. – 2001. - № 164. – 12 вересня.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Голос України. – 2003. - № 45 - 48.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Голос України. – 2003. - № 49 — 50.
5. Закон України „Про управління об’єктами державної власності” від 21 вересня 2006 р. // Урядовий кур’єр. – 2006. - № 195. – 18 жовтня.
6. Закон України “Про акціонерні товариства” від 17 вересня 2008 р. // Урядовий кур’єр. – 2008 - № 202. – 29 жовтня.
7. Рекомендації президії Вищого господарського суду України „Про деякі питання практики призначення судових експертиз у справах зі спорів, пов’язаних із захистом права інтелектуальної власності” від 29 березня 2005 р. № 04-5/ 76 // Вісник господарського судочинства. - 2005. - № 3. - С. 19 — 23.
8. Інформаційний лист Вищого господарського суду України „Про деякі питання, пов’язані зі строками проведення судових експертиз” від 4 червня 2008 р. № 01-8/348 // Вісник господарського судочинства. – 2008. - № 4.
9. Інформаційний лист Вищого господарського суду України „Про деякі питання призначення і проведення судових експертиз у справах, пов’язаних із захистом прав інтелектуальної власності” від 15 грудня 2008 р. № 01-8/724 // Вісник господарського судочинства. - 2009. - № 1. - С. 42 - 44.
10. Інформаційний лист Вищого господарського суду України „Про деякі питання запобігання зловживанню процесуальними правами у господарському судочинстві” від 15 березня 2010 р. № 01-08/140 // Вісник господарського судочинства. - 2010. - № 3.
11. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції» від 26 грудня 2011 р. № 18 // Вісник господарського судочинства. - 2012. - № 1.
12. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики призначення судової експертизи» від 23 березня 2012р. № 4 // Вісник господарського судочинства. - 2012. - № 3.
13. Бабенко В.В. Доказування в господарському процесі: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.04 / В.В. Бабенко; Акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва. — К., 2007. — 19 с.
14. Беляневич В.Е. Господарський процесуальний кодекс України: (третє видання, із змінами і допов. станом на 1 лип. 2011 р.): наук.-практ. комент. / В.Е. Беляневич. - К.: Юстініан, 2011. - 1160 с.
15. Беляневич О.А. Спірні питання вжиття запобіжних заходів у господарському судочинстві / О.А. Беляневич // Судоустрій і судочинство

- в Україні. - 2007. - № 4. - С. 36 — 42.
16. Білецька Л.М. Проблеми доказування у судах господарської юрисдикції / Л.М. Білецька // Вісник господарського судочинства. – 2012. - №6. – С.181 – 185.
17. Браун С., Овсянніков В.С., Шинкоренко С.В. Застосування електронних доказів під час розгляду справ, пов'язаних з корупцією (жовтень 2019р.) // <http://www.nsj.gov.ua/files/1581330611%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%95%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D0%B0%D0%B7%D0%B8%202019.pdf>
18. Булгакова І.В. Електронні докази в господарському процесі: поняття та порядок застосування / І.В. Булгакова // Вісник господарського судочинства. - 2011. - № 1. - С. 85-90.
19. Васильченко Т. Новели інституту доказування у господарському судочинстві / Т. Васильченко // Право України. - 2017. - № 9. - С. 146-153.
20. Господарське процесуальне право (у схемах і таблицях): навч. посіб. / [Минюк О. Ю. та ін. ; за ред. Н. В. Никитченко] ; Ун-т держ. фіскал. служби України. - Чернігів : Десна Поліграф, 2019. - 438 с.
21. Господарський процес : навч. посіб. / [В. А. Кройтор, О. В. Синегубов, О. Г. Бортнік та ін.] ; за заг. ред. проф. В. А. Кройтора ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2020. – 328 с.
22. Дембіцька С.Л., Зільник Н.М. Господарський процес. Навчальний посібник - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 268 с.
23. Дунаєвська С. Деякий інший погляд на афідевіт / С. Дунаєвська // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2017. – № 2(92). – С. 28-32.
24. Картузов М.Ю. Запобіжні заходи в господарському процесі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / М. Ю. Картузов ; Одес. держ. юрид. акад. — О., 2010. — 21 с.
25. Козирєва В. П., Хомченко О. В. Показання свідків як засіб доказування в господарському процесі // Юридичний вісник. 2018. № 4 (49). С. 151-156.
26. Медведев И. Р. Учение об объяснениях сторон в гражданском процессе: научное исследование: монография / И. Р. Медведев. – М.: Университетский издательский консорциум «Юридическая книга», 2009. – 597 с.
27. Ніколенко Л.М. Доказування в господарському судочинстві. Навч. посібник. - Одеса-Суми: Фенікс - Університетська книга, 2007. - 413 с.
28. Ніколенко Л.М. Допустимість у господарському судочинстві доказів, отриманих в іноземній державі / Л.М. Ніколенко // Держава і право. Юридичні і політичні науки. - 2003. — Спецвип. — С. 345 — 347.
29. Ніколенко Л.М. Експертиза у господарському процесі України: коментар до статей 41, 42 Господарського процесуального кодексу України / Л.М. Ніколенко // Законодавство України: науково-практичні коментарі. -

2003. - № 7. - С. 40-46.
30. Ніколенко Л. М., Іванюта Н.В. Господарське процесуальне право України: підручник / Л. М. Ніколенко, Н.В, Іванюта. – Київ: ВД «Дакор», 2020. – 284 с.
31. Притика Ю.Д. Окремі питання отримання за кордоном доказів у цивільних та комерційних справах / Ю.Д. Притика // Вісник господарського судочинства. - 2008. - № 4. - С.53 — 58.
32. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посіб. / О. В. Рожнов. - Х. : Право, 2020. - 169 с.
33. Світличний О.П. Господарський процес: підручник / за заг. ред. Світличного О. П. – Вид. 2, перероб. і доп. – К.: НУБіП України, 2018.
34. Степанова Т.В. Поняття допустимості доказів у господарському процесі / Т.В. Степанова // Вісник господарського судочинства. - 2002. - № 2. - С. 230 — 233.
35. Степанова Т.В. Поняття, сутність та предмет доведення в господарському процесі / Т.В. Степанова // Право України. - 2002. - № 2. - С. 49-52.
36. Степанова Т.В. Речові докази як засоби доведення й особливий вид доказів у господарському процесі / Т.В. Степанова // Вісник господарського судочинства. - 2002. - № 1. - С. 202-205.
37. Степанова Т.В. Ще раз про правову експертизу / Т.В. Степанова // Вісник господарського судочинства. - 2004. - № 1. - С. 342 — 344.
38. Судові експертизи в процесуальному праві України : навч. посіб. / за заг. ред. О. Г. Рувіна. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. – 424 с.
39. Таликін Є.А. Запобіжні заходи у господарському судочинстві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / Є.А. Таликін; Ін-т екон.-прав. дослідж. НАН України. — Донецьк, 2010. — 18 с.
40. Чундак-Дев'ян М.В. Господарський процес та зразки господарських процесуальних документів / М. В. Чундак-Дев'ян. - Ужгород, 2013. - 547 с.

Семінарське заняття 4

Тема 5: Подання позову. Відкриття провадження у справі та підготовче провадження

План заняття:

1. Поняття, види та елементи позову.
2. Форма і зміст позовної заяви. Види й вимоги до заяв по суті справи у господарському процесі.
3. Порядок подання позовної заяви. Залишення позовної заяви без руху.
4. Відмова у прийнятті позовної заяви, повернення позовної заяви.
5. Правила об'єднання позовних вимог.
6. Заяви по суті справи: види, основні вимоги.
7. Відзив на позовну заяву, зустрічний позов: поняття, вимоги до

оформлення.

8. Порядок відкриття провадження у господарській справі.
9. Поняття, завдання і строк підготовчого провадження.
10. Порядок проведення підготовчого засідання господарського суду.
11. Порядок урегулювання спору за участю судді господарського суду.
12. Вимоги до заяв з процесуальних питань.
13. Підстави й порядок забезпечення позову в господарському процесі.
14. Зустрічне забезпечення позову: поняття, порядок застосування.

Тема 6: Судові витрати. Процесуальні строки у господарському процесі

План заняття:

1. Судовий збір як вид судових витрат у господарському процесі.
2. Визначення розміру і сплата судового збору у господарському процесі.
3. Розподіл судових витрат.
4. Витрати, пов'язані з розглядом господарської справи: поняття, склад, порядок визначення.
5. Поняття і види процесуальних строків. Обчислення процесуальних строків.
6. Зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків.

Теми для рефератів та есе:

1. Процесуальні проблеми об'єднання позовних вимог у господарському процесі.
2. Зарубіжний досвід правового регулювання медіації.
3. Дії представника відповідача щодо підготовки до розгляду справи в господарському суді.
4. Проблемні питання забезпечення позову в окремих категоріях спорів.
5. Новели процесуального законодавства щодо забезпечення, попереднього визначення й оплати судових витрат.
6. Проблеми застосування строків позовної давності в господарському судочинстві.

Завершіть твердження:

1. Заява про забезпечення доказів може бути подана до суду...
2. Суддя відмовляє у відкритті провадження у справі, якщо...
3. Суддя повертає позовну заяву в разі, якщо...
4. В одній позовній заяві може бути об'єднано позовні вимоги...
5. Завданням підготовчого провадження є...
6. Під час проведення врегулювання спору суддя має право...
7. Заявою по суті справи є...

8. Строк є розумним, якщо він...
9. Перебіг строку, закінчення якого пов'язане з подією, яка повинна неминуче настати, закінчується...
10. Після зупинення провадження перебіг процесуальних строків...
11. Забезпечення позову допускається, зокрема, шляхом...
12. Врегулювання спору за участю судді може бути проведено у справах...
13. Закриті наради проводяться...
14. За результатами підготовчого засідання суд може постановити ухвалу про...
15. Врегулювання спору за участю судді може бути припинене...
16. У разі припинення врегулювання спору за ініціативою судді...
17. Урегулювання спору за участю судді проводиться протягом...
18. До витрат, пов'язаних з розглядом справи, належать витрати...
19. На визначення розміру витрат на професійну правничу допомогу впливає...

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ:

1. До завдань підготовчого провадження не належить:

- а) остаточне визначення предмета спору та характеру спірних правовідносин, позовних вимог та складу учасників судового процесу;
- б) з'ясування заперечень проти позовних вимог;
- в) вирішення відводів;
- г) вирішення зустрічного позову.

2. Підготовче провадження має бути проведене протягом :

- а) шістдесяті днів з дня відкриття провадження у справі;
- б) п'ятдесяті днів з дня відкриття провадження у справі;
- в) тридцять днів з дня відкриття провадження у справі;
- г) п'ятдесяті днів з дня отримання судом позовної заяви.

3. Відповідач має право подати відзив на позов:

- а) у строк, встановлений судом в ухвалі про відкриття провадження у справі;
- б) у строк, встановлений судом в ухвалі про закриття підготовчого засідання;
- в) протягом п'ятнадцяти днів з моменту відкриття провадження у справі;
- г) протягом двадцяти днів з моменту відкриття провадження у справі.

4. Відповідач має право пред'явити зустрічний позов:

- а) у строк для подання відзиву на позовну заяву;
- б) протягом двадцяти днів з моменту отримання ухвали про відкриття провадження у справі;
- в) протягом двадцяти п'яти днів з дня отримання ухвали про відкриття провадження у справі;

г) протягом тридцяти днів з моменту отримання ухвали про відкриття провадження у справі.

5. Для виконання завдань підготовчого провадження в кожній судовій справі, яка розглядається за правилами загального позовного провадження, проводиться:

- а) окреме провадження;
- б) спеціальне засідання за участю медіатора;
- в) підготовче засідання;
- г) досудове врегулювання спору.

6. Не є підставою для оголошення у підготовчому засіданні перерви:

- а) заміна відведеного експерта, перекладача, спеціаліста;
- б) невиконання учасником справи вимог ухвали про відкриття провадження у справі у встановлений судом строк, якщо таке невиконання перешкоджає завершенню підготовчого провадження;
- в) неподання витребуваних доказів особою, яка не є учасником судового процесу;
- г) формування нового складу суду присяжних.

7. В якому випадку, відповідно до вимог ГПК України, розгляд справи по суті може бути розпочатий у той самий день після закінчення підготовчого судового засідання:

- а) якщо під час підготовчого судового засідання вирішені питання, зазначені у частині другій статті 182 ГПК України;
- б) за письмової згоди позивача;
- в) якщо під час підготовчого судового засідання вирішені питання, зазначені у частині другій статті 182 ГПК України, за письмовою згодою всіх учасників справи;
- г) якщо відповідачем надано відзив на позов до господарського суду, і проти цього не заперечує позивач.

8. За результатами підготовчого засідання суд не постановляє ухвалу про:

- а) залишення позовної заяви без розгляду;
- б) закриття провадження у справі;
- в) закриття підготовчого провадження та призначення справи до судового розгляду по суті;
- г) залишення позовної заяви без руху.

9. Судовим збором оплачується:

- 1) позовна заява прокурора;
- 2) позовна заява державного підприємства;
- 3) апеляційна скарга на рішення господарського суду I інстанції;
- 4) касаційна скарга на постанову суду апеляційної інстанції;

5) заява про роз'яснення рішення господарського суду.

10. У випадках, коли останній день строку припадає на неробочий день, днем закінчення строку вважається:

- 1) попередній останній робочий день;
- 2) цей неробочий день;
- 3) перший наступний за ним робочий день;
- 4) узгоджений сторонами день;
- 5) визначений господарським судом день.

11. Господарський суд може поновити процесуальні строки:

- 1) встановлені законом;
- 2) призначені господарським судом;
- 3) узгоджені сторонами;
- 4) визначені прокурором;
- 5) відновлені прокурором.

Практичні завдання

I. Підготувати проект позовної заяви до господарського суду. Фабулу справи студент може обирати самостійно.

II. Задача 1.

У червні 2017 р. Концерн «Веселка» подав до Господарського суду Одеської області позов до Одеського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі - Антимонопольного комітету України) про визнання недійсним рішення Адміністративної колегії Антимонопольного комітету від 17 березня 2017 р. № 11-рш. Позовні вимоги обґрунтовані тим, що відповідач безпідставно визнав, що для суб'єктів підприємницької діяльності та підприємств, які діють на ринку «Новий», існують бар'єри для укладення договорів на постачання електричної енергії.

Рішенням Господарського суду Одеської області від 14 липня 2017р. позов Концерну до Антимонопольного комітету задоволено. Визнано недійсним рішення Адміністративної колегії Антимонопольного комітету від 17 березня 2017 р. № 11-рш. Це рішення мотивовано тим, що відсутні підстави для визнання позивача монополістом на ринку комунальних послуг. Щодо застосування позовної давності до вимог про визнання актів недійсними, то до таких позовів застосовується загальний строк позовної давності тривалістю три роки.

Чи вірними є висновки господарського суду щодо застосування трирічного строку позовної давності у спірних господарських правовідносинах?

Задача 2.

У квітні 2018 року Виробничий кооператив "Алів" звернувся до Господарського суду Одеської області з позовом до ПрАТ КБ "Приватбанк" в особі філії "Південне головне регіональне управління" про визнання недійсним кредитного договору між кооперативом і банком, додаткової угоди до договору та договору поруки, посилаючись на те, що вони укладені з порушенням вимог діючого законодавства.

Ухвалою Господарського суду Одеської області від 16 травня 2018 р. ПрАТ КБ "Приватбанк" в особі філії "Південне головне регіональне управління" та будь-яким особам заборонено здійснювати будь-які дії, що порушують право ВК "Алів", що витікає з даного спору, або що створюють загрозу його порушення, не чинити перешкоди у господарській та фінансовій діяльності ВК "Алів".

Чи відповідають чинному законодавству вжиті господарським судом заходи до забезпечення позову?

Задача 3.

Рішенням Господарського суду Чернігівської області від 22 вересня 2017р. задоволено позов ПрАТ „Українська промислова страхова компанія” до Акціонерного банку „ПриватБанк” про визнання недійсним договору факторингу, укладеного 21 травня 2016 р. № 1. Вказане рішення суду було скасовано постановою Київського апеляційного господарського суду від 27 грудня 2017 р. Страхова компанія звернулася із касаційною скаргою на постанову Київського апеляційного господарського суду від 27 грудня 2017р., однак ухвалою Верховного Суду від 12 лютого 2018 р. касаційну скаргу Страхової компанії повернуто.

Повертаючи касаційну скаргу Страхової компанії на постанову суду апеляційної інстанції, Верховний Суд керувався відсутністю документа, що підтверджує сплату судового збору у встановленому розмірі. Під час звернення з позовом до Господарського суду Чернігівської області Страхова компанія сплатила судовий збір за ставкою, встановленою для позовних заяв немайнового характеру. Під час звернення із касаційною скаргою на постанову суду апеляційної інстанції Страхова компанія сплатила судовий збір у розмірі, що становить 50% від зазначеного вище.

Чи правильно було визначено розмір судового збору Страховою компанією при поданні позову до господарського суду та зверненні з касаційною скаргою на постанову суду апеляційної інстанції?

Задача 4.

Рішенням Господарського суду Одеської області задоволені позовні вимоги фізичної особи - підприємця Шаганова А.І. про стягнення суми вартості непоставленої продукції з Колективного сільськогосподарського підприємства «Прибій», а в частині стягнення пені за прострочення виконання зобов'язання відмовлено через пропуск встановленого законом строку позовної давності. Сплачений позивачем судовий збір стягнуто з відповідача на користь позивача

лише в частині, пропорційній розміру задоволення позовних вимог.

Чи обґрунтоване рішення суду щодо розподілу судових витрат?

Нормативні акти та література:

1. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 6. - Ст. 56.
2. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11 січня 2001р. // Офіційний вісник України. – 2001. - № 7. – Ст. 260.
3. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. // Голос України. – 2003. - № 49 - 50.
4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Голос України. – 2003. - № 45 — 48.
5. Закон України “Про судовий збір” від 8 липня 2011 р. // Відомості Верховної Ради України. - 2012. - № 14. - Ст. 87.
6. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики застосування заходів до забезпечення позову» від 26 грудня 2011 р. № 16 // Вісник господарського судочинства. - 2012. - №1.
7. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції» від 26 грудня 2011 р. № 18 // Вісник господарського судочинства. - 2012. - № 1.
8. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України “Про деякі питання практики застосування позовної давності у вирішенні господарських спорів” від 29 травня 2013 р. № 10 // [http:// zakon. rada. gov. ua](http://zakon.rada.gov.ua).
9. Огляд практики застосування Верховним Судом Закону України "Про судовий збір" у господарських справах за жовтень 2019 року – квітень 2020 року // https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Ogljad_KGS_10_2019_04_2020.pdf
10. Апанасенко Е.И. К вопросу об обоснованности возвращения процессуальных документов судом в хозяйственном и административном судопроизводстве // Проблемы социально ориентированного инновационного развития белорусского общества и профсоюзы: материалы XXV Международной научно-практической конференции, г. Гомель, 5 февраля 2021 г. / Гомельский филиал Международного университета «МИТСО»; под общ. ред. С. Д. Колесникова. – Гомель, 2021. – 373 с. - С. 221-223.
11. Бездоля Ю. Позовне провадження та його стадії: аналіз положень проекту Господарського процесуального кодексу України / Ю.Бездоля // Право України. - 2017. - № 9. - С. 154-161.
12. Беяневич В.Е. Господарський процесуальний кодекс України: (третє видання, із змінами і допов. станом на 1 лип. 2011 р.): наук.-практ. комент. / В.Е. Беяневич. - К.: Юстініан, 2011. - 1160 с.

13. Белкін М.Л. Проблеми застосування строків позовної давності в корпоративних спорах / М.Л. Белкін // Вісник господарського судочинства. – 2012. - № 6. - С. 206 – 214.
14. Богомол О. В. Судові витрати у господарському судочинстві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / О. В. Богомол; Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва ім. Ф.Г. Бурчака. - К., 2014. - 20 с.
15. Боднар В.В. Деякі питання позовної давності при вирішенні господарських спорів // Вісник господарського судочинства. – 2015. - № 2. - С. 132 – 138.
16. Булгакова І.В. Деякі питання забезпечення позову в господарському процесі / І.В. Булгакова // Вісник господарського судочинства. - 2005. - № 3. - С. 197-203.
17. Бутирська І. Наказне провадження у господарському судочинстві / І.Бутирська // Право України. - 2020. - № 7. - С. 98-109.
18. Бутирський А. Окремі аспекти застосування процесуальних строків у господарському судочинстві / А. Бутирський // Право України. - 2020. - №7. - С. 66-77.
19. Господарське процесуальне право (у схемах і таблицях): навч. посіб. / [Минюк О. Ю. та ін. ; за ред. Н. В. Никитченко] ; Ун-т держ. фіскал. служби України. - Чернігів : Десна Поліграф, 2019. - 438 с.
20. Господарське процесуальне право України: Підручник / За ред. О.І. Харитонової. – К.: Істина, 2008. – 360 с.
21. Господарське процесуальне право: Підручник / О.П. Подцерковний, О.О. Квасніцька, Т.В. Степанова та ін.; за ред. О.П. Подцерковного, М.Ю. Картузова. – Х.: Одісей, 2012. – 400 с.
22. Господарський процес: навч. посіб. / [В. А. Кройтор, О. В. Синегубов, О. Г. Бортнік та ін.] ; за заг. ред. проф. В. А. Кройтора; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2020. – 328 с.
23. Господарський процесуальний кодекс України: з постатейними матеріалами судової практики застосування процесуальних норм (станом на 20 листопада 2008 року). – К.: Юстиніан, 2009. – 856 с.
24. Дембіцька С.Л., Зільник Н.М. Господарський процес. Навчальний посібник - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 268 с.
25. Застосування положень про позовну давність у господарському судочинстві // Господарське судочинство. - 2016. - № 2.
26. Журавльов Д.В., Бесчастний В.М., Грудницька С.М. Процесуальні документи: цивільні, господарські, адміністративні, кримінальні. Заяви, позовні заяви, клопотання, інші документи. - К.: Центр навчальної літератури, 2019. - 232 с.
27. Захист у господарському процесі: практ. посіб. / упоряд. Ю. І. Руснак. – К. : Центр учб. л-ри, 2013. – 328 с.
28. Зразки процесуальних документів у господарському провадженні. Листи, скарги, заяви, відзиви на позовні заяви, оскарження судових рішень.

- Станом на 2017 рік / Упоряд.: Грудницька С.М., Чижмарь К.І., Журавльов Д.В., Петков С.В. – К.: ЦУЛ, 2017. – 80 с.
29. Іванюта Н. В. Забезпечення позову в господарському судочинстві: монографія / Н.В. Іванюта; Міністерство освіти і науки України, Маріуп. держ. ун-т. – Донецьк: Юго-Восток, 2013. – 158 с.
 30. Криштак І.В. Деякі правові аспекти забезпечення позову в господарському судочинстві / І.В. Криштак // Вісник господарського судочинства. - 2015. - № 3. - С. 163 — 177.
 31. Махінчук В. Передумови та основні напрями формування вітчизняного законодавства про медіацію в підприємницьких спорах / В. Махінчук // Юридична Україна. - 2013. - № 4.
 32. Насилина Н. Судове примирення сторін: новела цивільного процесуального законодавства України / Н. Насилина // Право України. - 2017. - № 8. - С. 27-32.
 33. Нецька Л. Особливості застосування позовної давності / Л. Нецька // Вісник прокуратури. – 2017. – №1. – С. 87 — 91.
 34. Ніколенко Л. М., Іванюта Н.В. Господарське процесуальне право України: підручник / Л. М. Ніколенко, Н.В, Іванюта. – Київ: ВД «Дакор», 2020. – 284 с.
 35. Рим Т. Інститут забезпечення позову: новели законодавства / Т. Рим // Право України. - 2017. - № 9. - С. 137-145.
 36. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посіб. / О. В. Рожнов. - Х. : Право, 2020. - 169 с.
 37. Світличний О.П. Господарський процес: підручник/ за заг. ред. Світличного О. П. – Вид. 2, перероб. і доп. – К.: НУБіП України, 2018.
 38. Цивільно-процесуальні документи у позовному провадженні (зразки оформлення): навч.-метод. посібник / Р. Я. Демків, І. М. Євхутич, Т. В. Курило, В. О. Кучер, В. М. Парасюк. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 212 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/2629/1/%d0%b7%d1%80%d0%b0%d0%b7%d0%ba%d0%b8%20%d0%b4%d0%be%d0%ba%d1%83%d0%bc%d0%b5%d0%bd%d1%82%d1%96%d0%b2-2.pdf>
 39. Чундак-Дев'ян М.В. Господарський процес та зразки господарських процесуальних документів / М. В. Чундак-Дев'ян. - Ужгород, 2013. - 547 с.
 40. Яценко С. Інститут врегулювання спору за участі судді: правова характеристика та вплив на господарський процес / С. Яценко // Право України. - 2017. - № 9. - С. 213-219.

Семінарське заняття 5

Тема 7: Вирішення господарських спорів у суді першої інстанції в порядку загального позовного провадження

План заняття:

1. Значення, строк, загальний порядок вирішення господарського спору у першій інстанції.
2. Порядок фіксування господарського процесу.
3. Порядок з'ясування обставин справи та дослідження доказів у господарському процесі.
4. Відкладення розгляду справи, перерва в засіданні суду й зупинення провадження у справі: підстави й порядок.
5. Відмова позивача від позову, визнання позову відповідачем, мирова угода сторін.
6. Підстави й порядок залишення позову без розгляду.
7. Підстави й порядок закриття провадження у господарському процесі.
8. Заходи процесуального примусу: поняття, види, підстави й порядок застосування.
9. Особливості наказного і спрощеного проваджень у господарському процесі.

Тема 8: Поняття та види судових рішень господарських судів

План заняття:

1. Поняття та види судових рішень, які приймаються господарськими судами.
2. Вимоги до рішення господарського суду. Зміст рішення господарського суду.
3. Порядок ухвалення судових рішень. Законна сила судового рішення.
4. Ухвала господарського суду: поняття, зміст, підстави винесення, законна сила.
5. Додаткове рішення, ухвала господарського суду.
6. Роз'яснення і виправлення рішення, ухвали господарського суду.

Теми рефератів та есе:

1. Втілення принципів господарського процесу на стадії судового розгляду справи.
2. Стратегія і тактика дій представника відповідача в процесі розгляду справи.
3. Формування інституту електронного суду в Україні.
4. Мирова угода у господарському суді: огляд судової практики.
5. Нові підстави зупинення провадження у справі у редакції ГПК 2017 року: практика застосування.
6. Законна сила судового рішення: проблеми теорії і практики.
7. Проблеми викладення змісту судового рішення.
8. Окрема ухвала господарського суду.

Завершіть твердження:

1. Сторони можуть укласти мирову угоду на стадії...
2. Якщо розгляд справи було відкладено...
3. Суд відкладає розгляд справи в судовому засіданні з підстав...
4. У разі невиконання затвердженої судом мирової угоди ухвала суду про затвердження мирової угоди...
5. Суд зобов'язаний зупинити провадження у справі у випадку, якщо...
6. Господарський суд вправі закрити провадження у справі, якщо...
7. Суд, приймаючи рішення про стягнення боргу, на який нараховуються відсотки або пеня, може...
8. Суд розглядає справу по суті протягом...
9. Права й обов'язки учасника справи роз'яснюються йому...
10. Під час судового засідання свідки, які ще не допитані судом...
11. Фіксування судового засідання технічними засобами здійснює...
12. Затверджуючи мирову угоду, суд...
13. Суд може виправити допущені у рішенні або ухвалі описки чи арифметичні помилки...
14. Учасниками справи у наказному провадженні є...
15. Якщо справа розглядається в порядку спрощеного позовного провадження, позивач вправі збільшити або зменшити розмір позовних вимог...
16. У разі розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження суд має право залучити до участі у ній співвідповідача...
17. Ухвала господарського суду про дату, час та місце судового засідання повинна бути вручена...
18. Судовий наказ може бути видано тільки...
19. У видачі судового наказу може бути відмовлено, якщо...
20. У порядку спрощеного провадження можуть бути розглянуті справи...
21. Боржник має право подати заяву про скасування судового наказу протягом...
22. Питання про розгляд справи у порядку спрощеного провадження суд вирішує...
23. При розгляді справи у порядку спрощеного провадження судові дебати...
24. Відзив у спрощеному позовному провадженні подається протягом...
25. Підготовче засідання при розгляді справи в порядку спрощеного позовного провадження...
26. Якщо при розгляді справи в порядку спрощеного позовного провадження буде встановлено, що обставини, викладені свідком у заяві, суперечать іншим доказам, суд...
27. Рішення може бути роз'яснене, якщо...
28. В окремії ухвалі суд може зазначити про...

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ:

1. Наказне провадження передбачено для розгляду:

- а) справ за заявами про стягнення грошових сум незначного розміру, щодо яких відсутній спір або про наявність якого заявнику невідомо;

- б) справ для розгляду малозначних справ, справ незначної складності та інших справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи;
- в) справ для розгляду малосуттєвих справ, справ малозначної складності та інших немайнових справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи;
- г) справ, які через складність або інші обставини недоцільно розглядати у спрощеному позовному провадженні.

2. Спрощене провадження призначене для розгляду:

- а) справ за заявами про стягнення грошових сум незначного розміру, щодо яких відсутній спір або про наявність якого заявнику невідомо;
- б) для розгляду малозначних справ, справ незначної складності та інших справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи;
- в) для розгляду малосуттєвих справ, справ малозначної складності та інших немайнових справ, для яких пріоритетним є швидке вирішення справи;
- г) справ, які недоцільно розглядати у загальному позовному провадженні.

3. Із заявою про видачу судового наказу до господарського суду може звернутися:

- а) особа, яка володіє цивільною деліктоздатністю;
- б) особа, на яку накладено штраф органами Антимонопольного комітету;
- в) особа, щодо якої є право вимоги;
- г) особа, якій належить право вимоги щодо грошової заборгованості за письмовим договором.

4. Заявником у наказному провадженні можуть виступати:

- а) тільки фізичні особи - підприємці;
- б) господарські організації;
- в) фізичні особи, фізичні особи-підприємці, юридичні особи;
- г) фізичні особи - підприємці та юридичні особи.

5. Судовий наказ може бути видано:

- а) тільки за вимогами про стягнення грошової заборгованості за договором, укладеним у письмовій (в тому числі електронній) формі;
- б) за вимогою позадоговірного характеру;
- в) за вимогою про застосування штрафних санкцій відповідно до законодавства;
- г) за вимогою про стягнення грошової заборгованості, яка виникла внаслідок порушення антимонопольного законодавства.

6. Форма і зміст заяви про видачу судового наказу:

- а) передбачена окремою статтею ГПК України;
- б) регулюється положеннями статті ГПК щодо вимог до позовної заяви;
- в) не регулюється нормами ГПК України, заява подається у довільній формі;
- г) визначається за правилами, встановленими ГПК для заяв по суті справи.

7. За подання заяви про видачу судового наказу:

- а) заявник не сплачує судовий збір;
- б) справляється судовий збір у розмірі, встановленому законом;
- в) заявник сплачує тільки витрати на правову допомогу.

8. У разі відмови у видачі судового наказу або скасування судового наказу внесена сума судового збору:

- а) не повертається;
- б) підлягає поверненню у повному обсязі;
- в) повертається половина суми судового збору.

9. Яка з перелічених підстав не передбачена для відмови у видачі судового наказу:

- а) заяву подано особою, яка має процесуальну дієздатність;
- б) судом раніше виданий судовий наказ за тими самими вимогами, за якими заявник просить видати судовий наказ;
- в) заяву подано з порушенням правил підсудності;
- г) з моменту виникнення права вимоги пройшов строк, який перевищує позовну давність, встановлену законом для такої вимоги.

10. Яка з підстав передбачена для відмови у видачі судового наказу:

- а) заяву подано особою, яка має процесуальну дієздатність;
- б) заяву подано до суду першої інстанції за загальними правилами підсудності, встановленими ГПК України для подання позовної заяви;
- в) з моменту виникнення права вимоги пройшов строк, який перевищує позовну давність, встановлену законом для такої вимоги;
- г) сума вимоги за заявою стягувача не перевищує ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб.

11. Якщо в заяві про видачу судового наказу містяться вимоги, частина з яких не підлягає розгляду в порядку наказного провадження, суд:

- а) постановляє ухвалу про відмову у видачі судового наказу лише в частині цих вимог;
- б) відмовляє у видачі судового наказу загалом;
- в) не приймає таку заяву до розгляду й постановляє ухвалу про її повернення стягувачу;
- г) розпочинає розгляд справи в порядку позовного провадження.

12. Суд розглядає заяву про видачу судового наказу:

- а) протягом семи днів з дня її надходження;
- б) протягом шести днів з дня її надходження;
- в) протягом десяти днів з дня її надходження;
- г) протягом п'яти днів з дня її надходження.

13. У судовому наказі не зазначаються:

- а) сума грошових коштів, які підлягають стягненню;
- б) посилення на закон, на підставі якого підлягають задоволенню заявлені вимоги;
- в) сума судових витрат, що сплачена заявником і підлягає стягненню на його користь з боржника;
- г) повідомлення про те, що під час розгляду вимог в порядку наказного провадження суд перевіряє обґрунтованість заявлених стягувачем вимог по суті;
- д) правильна відповідь відсутня.

14. Боржник має право оскаржити судовий наказ протягом:

- а) тридцяти днів з дня вручення копії судового наказу;
- б) двадцяти днів з дня вручення копії судового наказу;
- в) п'ятнадцяти днів з дня вручення копії судового наказу;
- г) десяти днів з дня вручення копії судового наказу.

15. Судовий наказ у господарському процесі оскаржується шляхом:

- а) подання апеляційної скарги на судовий наказ;
- б) подання заяви про скасування судового наказу;
- в) подання заперечення на судовий наказ;
- г) подання клопотання про відсутність підстав для видачі судового наказу.

16. У разі відсутності підстав для повернення заяви про скасування судового наказу суддя постановляє ухвалу про скасування судового наказу:

- а) не пізніше двох днів після її подання;
- б) не пізніше трьох днів після її подання;
- в) не пізніше чотирьох днів після її подання;
- г) не пізніше п'яти днів після її подання.

17. Судовий наказ набирає законної сили в разі:

- а) ненадходження до суду заяви від боржника про скасування судового наказу протягом десяти днів після закінчення строку на її подання;
- б) ненадходження до суду заяви від боржника про скасування судового наказу протягом семи днів після закінчення строку на її подання;
- в) ненадходження до суду заяви від боржника про скасування судового наказу протягом п'яти днів після закінчення строку на її подання;
- г) ненадходження до суду заяви від боржника про скасування судового наказу протягом трьох днів після закінчення строку на її подання.

18. При вирішенні питання про розгляд справи в порядку спрощеного або загального позовного провадження суд не зобов'язаний враховувати:

- а) значення справи для сторін;
- б) категорію та складність справи;
- в) кількість сторін та інших учасників справи;

г) чи беруть у справі участь органи місцевого самоврядування.

19. При вирішенні питання про розгляд справи в порядку спрощеного або загального позовного провадження суд не зобов'язаний враховувати:

- а) обраний позивачем спосіб захисту;
- б) обсяг і характер доказів у справі;
- в) чи беруть участь у справі представники сторін і чи потрібно викликати осіб, яких вони представляють, у судове засідання;
- г) думку сторін щодо необхідності розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження.

20. У порядку спрощеного позовного провадження можуть бути розглянуті справи:

- а) якщо сума вимоги становить сто розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- б) за заявами про затвердження планів санації боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство;
- в) у спорах, що виникають з відносин, пов'язаних із захистом економічної конкуренції, обмеженням монополізму в господарській діяльності, захистом від недобросовісної конкуренції;
- г) у спорах між юридичною особою та її посадовою особою (в тому числі посадовою особою, повноваження якої припинені) про відшкодування збитків, заподіяних такою посадовою особою юридичній особі її діями (бездіяльністю).

21. Суд розглядає справу в порядку спрощеного провадження протягом:

- а) розумного строку;
- б) розумного строку, але не більше п'ятдесяти днів з дня відкриття провадження;
- в) розумного строку, але не більше шістдесяти днів з дня відкриття провадження;
- г) не більш як сімдесяти п'яти днів з дня відкриття провадження.

22. Клопотання позивача про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження подається:

- а) в усній формі під час підготовчого засідання;
- б) у письмовій формі одночасно з поданням позовної заяви або може міститися у ній;
- в) в усій або письмовій формі під час підготовчого провадження;
- г) у письмовій формі до моменту завершення позовного провадження.

23. Питання про розгляд справи в порядку спрощеного позовного провадження суд вирішує:

- а) шляхом постановлення окремої ухвали у підготовчому провадженні;
- б) шляхом постановлення ухвали за результатами підготовчого засідання;

- в) в ухвалі про відкриття провадження у справі;
- г) в ухвалі про відмову у відкритті позовного провадження.

24. Відзив на позовну заяву у спрощеному позовному провадженні подається протягом:

- а) десяти днів з дня вручення ухвали про відкриття провадження у справі;
- б) чотирнадцяти днів з дня вручення ухвали про відкриття провадження у справі;
- в) п'ятнадцяти днів з дня вручення ухвали про відкриття провадження у справі;
- г) двадцяти днів з дня вручення ухвали про відкриття провадження у справі.

25. Розгляд справи по суті в порядку спрощеного провадження починається:

- а) не пізніше, як через тридцять п'ять днів з дня відкриття провадження у справі, якщо судове засідання не проводиться;
- б) не пізніше, як через тридцять днів з дня відкриття провадження у справі, якщо судове засідання не проводиться;
- в) з дня відкриття першого судового засідання;
- г) не пізніше, як через двадцять днів з дня відкриття провадження у справі, якщо судове засідання не проводиться.

26. Підготовче засідання при розгляді справи в порядку спрощеного провадження:

- а) проводиться у випадку необхідності;
- б) проводиться за ініціативою судді;
- в) проводиться за клопотання сторони, яке викладено у позовній заяві;
- г) не проводиться.

27. Суд розглядає справу в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи за наявними у справі матеріалами:

- а) у всіх випадках;
- б) за відсутності клопотання будь-якої із сторін про інше;
- в) тільки у випадку, якщо предметом позову є стягнення грошової суми, розмір якої перевищує не сто п'ятдесят розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
- г) у спорах, що виникають з відносин, пов'язаних із захистом економічної конкуренції, обмеженням монополізму в господарській діяльності, захистом від недобросовісної конкуренції.

28. Під час розгляду справи у спрощеному провадженні пояснення сторін:

- а) суд не заслуховує, а вирішує справу на підставі доказів і письмових пояснень, викладених у заявах по суті справи;

б) суд заслушує у випадку подання ними відповідного клопотання у підготовчому провадженні;

в) суд заслушує у випадку розгляду справи з повідомленням (викликом) учасників справи.

29. Під час розгляду справи у спрощеному провадженні судові дебати:

а) проводяться;

б) проводяться за клопотанням сторін;

в) проводять на підставі відповідної ухвали суду;

г) не проводяться.

Практичні завдання

Задача 1.

Державне підприємство «Одеський механічний завод» звернулося з позовом до Товариства з обмеженою відповідальністю «Сані», Товариства з обмеженою відповідальністю «Алді» (треті особи: Міністерство транспорту та зв'язку України, ДП у Суворовському районі м. Одеси) про визнання недійсним договору купівлі-продажу та зобов'язання повернути майно та грошові кошти в сумі 320 074 грн.

Ухвалою господарського суду Одеської області від 2 січня 2018 р. закрито провадження у справі у зв'язку з тим, що позивач подав заяву про відмову від позову, в якій зазначено, що грошові кошти, отримані від продажу майна підприємства за спірним договором купівлі-продажу від 12 червня 2016 р., пішли на задоволення вимог кредиторів.

Відповідно до протоколу судового засідання, яке відбулось 2 січня 2018 р. і закінчилось оголошенням перерви до 15 години 2 січня 2018 р., представники відповідачів і третіх осіб на судові засідання не з'явилися і участі в ньому не брали. Протокол судового засідання, розпочатого 2 січня 2018 р. о 15 год. 30 хв. після перерви, не містить положень про розгляд судом заяви про відмову від позову, перевірку відповідності цієї відмови законодавству та відсутності порушення чийх-небудь прав і охоронюваних законом інтересів, роз'яснення сторонам наслідків цієї дії. Крім того, оголосивши перерву в судовому засіданні 2 січня 2018 р., яке відбулось за відсутності відповідачів і третіх осіб, господарський суд не повідомив відповідачів про час та місце проведення наступного судового засідання.

Чи відповідає вимогам процесуального законодавства ухвала господарського суду від 2 січня 2018 р. про закриття провадження у справі? Складіть проект заяви про відмову від позову в описаній судовій справі.

Задача 2.

У листопаді 2017 р. управління комунального майна та приватизації Харківської міської ради (далі - Управління) звернулося з позовом до ТОВ „Алекс” про дострокове розірвання договору оренди, стягнення заборгованості з орендної плати у розмірі 23 414 грн 33 коп. та виселення орендаря. Позовні

вимоги обґрунтовані тим, що відповідно до договору оренди від 19 травня 2017р. № 306 Управління передало в користування ТОВ нежитлове приміщення, площею 415,4 кв. м, яке розташоване у м. Харкові. Посилаючись на те, що орендар несвоєчасно та не в повному розмірі вносить орендну плату, позивач просив суд про задоволення позовних вимог.

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 11 грудня 2017 р. було затверджено мирову угоду, укладену того самого дня між ТОВ та Управлінням, відповідно до умов якої ТОВ зобов'язувалося до 15 січня 2018р. перерахувати на рахунок Управління суму заборгованості з орендної плати у розмірі 23 414 грн 33 коп. та 5 275 грн 74 коп. пені, а Управління, в свою чергу, зобов'язувалося укласти з ТОВ договір купівлі-продажу спірного нежитлового приміщення.

Чи правомірним є затвердження вказаної мирової угоди господарським судом? Складіть проект мирової угоди по справі, яка б відповідала вимогам законодавства.

Задача 3.

Ухвалою Господарського суду Луганської області, відповідно до п.2 ч. 1 ст. 226 ГПК, залишено без розгляду позов Луганського транспортного прокурора в інтересах держави в особі Державного підприємства Донецької залізниці „Донецькперевезення” до Державного підприємства “Луганськвугілля” про стягнення 150009,72 грн шкоди.

Зважаючи на склад учасників господарської справи, чи відповідає процесуальному законодавству ухвала Господарського суду Луганської області?

Задача 4.

11 травня 2018 р. Колективне сільськогосподарське товариство „Промінь” звернулося до Господарського суду Чернівецької області з позовом до Товариства з додатковою відповідальністю „Оріон” про повернення з незаконного володіння останнього чотирьох тракторів.

Постановою Господарського суду Чернівецької області від 10 червня 2018р. (в іншій справі - про банкрутство КСП) КСП „Промінь” було визнано банкрутом, у зв'язку з чим ТДВ „Оріон” звернулось з клопотанням до суду про закриття провадження у справі за позовом КСП до ТДВ.

Чи підлягає задоволенню клопотання ТДВ „Оріон”? Чи є підстави для закриття провадження у справі за позовом КСП „Промінь” до ТДВ „Оріон” про повернення з незаконного володіння майна?

Задача 5.

Рішенням Господарського суду Харківської області від 6 вересня 2015 р. задоволено позов Приватного підприємства „Квант” про зобов'язання Комунального підприємства "Харківське МіськБТІ" відновити реєстрацію права власності ПП "Квант" на нежитлові приміщення 4-го поверху № 1-28 в літ. "Ж-4" загальною площею 1108,4 кв.м., що знаходиться за адресою: м. Харків, пл.Повстання, 7/8, та належать ПП "Квант" на підставі Договору купівлі-

продажу нежитлових приміщень від 25 листопада 2012 р.

У матеріалах справи міститься договір купівлі-продажу № 2144 від 4 липня 2015 р. між ТОВ "Побутелектротехніка" та Корсунським В.А., відповідно до умов якого ТОВ "Побутелектротехніка" взяло на себе зобов'язання передати у власність К. нежитлові приміщення 4-го поверху № 1-25, антресолі № 26-28 в літ "Ж-4", цегляні, загальною площею 1108,4 кв.м., які розташовані в місті Харкові, пл. Повстання, буд.7/8, а покупець, К., у свою чергу зобов'язався прийняти у власність це нерухоме майно та сплатити за нього визначену грошову суму. Комунальне підприємство "Харківське міське бюро технічної інвентаризації" зареєструвало право власності на нежитлові приміщення 4-го поверху № 1-25, антресолі № 26-28 в літ. Ж-4, загальною площею 1108,4 кв.м., які розташовані в місті Харкові, пл. Повстання, буд. 7/8 за К., про що свідчить витяг про реєстрацію права власності на нерухоме майно. У витягу зазначено, що підставою виникнення права власності є договір купівлі-продажу № 2144 від 4 липня 2015 р.

Чи повинен був господарський суд залучити ТОВ "Побутелектротехніка" і Корсунського В.А. до участі в описаній судовій справі? Чи обґрунтованим і законним є рішення господарського суду?

Нормативні акти та література:

1. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 6. - Ст. 56.
2. Кодекс України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 р. // Відомості Верховної Ради. - 2019. - № 19. - Ст. 74.
3. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України «Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції» від 26 грудня 2011 р. № 18 // Вісник господарського судочинства. - 2012. - № 1.
4. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України «Про судові рішення» від 23 березня 2012 р. № 6 // Вісник господарського судочинства. - 2012. - № 3.
5. Рішення Конституційного суду України від 25 квітня 2012 р. у справі № 1-12/2012 щодо офіційного тлумачення положень пункту 20 частини першої статті 106, частини першої статті 111-13 ГПК України // Вісник Конституційного суду України. – 2012. - № 3.
6. Бездоля Ю. Позовне провадження та його стадії: аналіз положень проекту Господарського процесуального кодексу України / Ю. Бездоля // Право України. - 2017. - № 9. - С. 154-161.
7. Беляневич В.Е. Господарський процесуальний кодекс України: (третє видання, із змінами і допов. станом на 1 лип. 2011 р.): наук.-практ. комент. / В.Е. Беляневич. - К.: Юстініан, 2011. - 1160 с.
8. Бринцев О. До питання про принцип оперативності господарського судочинства в контексті універсалізації судового процесу в Україні //

- Право України. - 2018. - № 7. - С. 34 — 46.
9. Васильєв С. В. Судочинство в господарських судах: підручник / С. В. Васильєв. – Х.: Еспада, 2013. – 320 с.
 10. Господарське процесуальне право (у схемах і таблицях): навч. посіб. / [Минюк О. Ю. та ін.; за ред. Н. В. Никитченко]; Ун-т держ. фіскал. служби України. - Чернігів : Десна Поліграф, 2019. - 438 с.
 11. Господарське процесуальне право України: Підручник / За ред. О.І. Харитонової. – К.: Істина, 2008. – 360 с.
 12. Господарське процесуальне право України: Підручник / О.П. Подцерковний, О.О. Квасніцька, Т.В. Степанова та ін.; за ред. О.П. Подцерковного, М. Ю. Картузова. – Х.: Одіссей, 2012. – 400 с.
 13. Господарський процес : навч. посіб. / [В. А. Кройтор, О. В. Синегубов, О. Г. Бортнік та ін.] ; за заг. ред. проф. В. А. Кройтора ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2020. – 328 с.
 14. Господарський процесуальний кодекс України: 3 постатейними матеріалами судової практики застосування процесуальних норм (станом на 20 листопада 2008 року). – К.: Юстиніан, 2009. – 856 с.
 15. Григор'єва В.В. Законна сила рішення господарського суду // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Право. - 2007. - Вип.8. - С. 242 — 245.
 16. Григор'єва В.В. Правовий режим судового рішення у господарському процесі: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.04 / В.В. Григор'єва ; Ін-т екон.-прав. дослідж. НАН України. — Донецьк, 2009. — 18 с.
 17. Григор'єва В.В. Рішення суду як зовнішня форма виразу судження // Підприємництво, господарство і право. - 2007. - № 12. - С. 142-143.
 18. Дембіцька С.Л., Зільник Н.М. Господарський процес. Навчальний посібник - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 268 с.
 19. Захист у господарському процесі: практ. посіб. / упоряд. Ю. І. Руснак. – К.: Центр учб. л-ри, 2013. – 328 с.
 20. Зразки процесуальних документів у господарському провадженні. Листи, скарги, заяви, відзиви на позовні заяви, оскарження судових рішень. Станом на 2017 рік / Упоряд.: Грудницька С.М., Чижмарь К.І., Журавльов Д.В., Петков С.В. – К.: ЦУЛ, 2017. – 80 с.
 21. Кот О. Судові акти в господарському процесі: поняття та види // Підприємництво, господарство і право. - 2010. - № 1. - С. 96 - 99.
 22. Кот О. Ухвали суду в господарському процесі // Юридична Україна. – 2010. - № 2. – С. 97 – 101.
 23. Кот О.В. Рішення господарського суду: проблеми викладення змісту // Вісник господарського судочинства. - 2009. - № 5. - С. 96 — 100.
 24. Кот О.В. Судові акти в господарському процесі України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04 / О. В. Кот ; Нац. акад. прав. наук України, НДІ приват. права і підприємництва. — К., 2011. — 21 с.
 25. Навроцька Ю. Тенденції електронізації цивільного судочинства України / Ю. Навроцька, О. Угриновська // Право України. - 2017. - № 8. - С.130-

138.

26. Ніколенко Л. М., Іванюта Н.В. Господарське процесуальне право України: підручник / Л. М. Ніколенко, Н.В, Іванюта. – Київ: ВД «Дакор», 2020. – 284 с.
27. Норкус Р. Застосування інформаційних та електронно-комунікаційних технологій у рамках розгляду господарських спорів: досвід Литви та інших держав / Р. Норкус // Право України. - 2016. - № 7. - С. 95 — 103.
28. Норкус Р. Щодо електронного судочинства (господарські справи, цивільний аспект) / Р. Норкус // Вісник Верховного Суду України. – 2016. – №4. – С. 19 — 20.
29. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посіб. / О. В. Рожнов. - Х. : Право, 2020. - 169 с.
30. Світличний О.П. Господарський процес: підручник/ за заг. ред. Світличного О. П. – Вид. 2, перероб. і доп. – К.: НУБіП України, 2018.
31. Селіванов М. Електронний суд: ІТ-технології в судовому процесі як спосіб покращення прогнозованості судових рішень / М. Селіванов // Право України. - 2018. - № 1. - С. 114-122.
32. Сільвестрі Е. Процедура дрібних позовів: міркування та ідеї з Європи й Італії для української реформи / Е. Сільвестрі // Право України. - 2017. - № 8. - С. 147-153.
33. Ткачук О. Судовий розсуд та його вплив на легітимність судових рішень // Вісник господарського судочинства. – 2016. – № 2-3. – С. 240 — 247.
34. Фонова О. Спрощені провадження у господарському процесі / О. Фонова // Право України. - 2017. - № 9. - С. 167-175.
35. Ханик-Посполітак Р. Запровадження електронного правосуддя у цивільному судочинстві України / Р. Ханик-Посполітак // Право України. - 2017. - № 8. - С. 122-129.
36. Чундак-Дев'ян М.В. Господарський процес та зразки господарських процесуальних документів / М. В. Чундак-Дев'ян. - Ужгород, 2013. - 547 с.

Семінарське заняття 6

Тема 10: Перегляд судових рішень в апеляційному порядку. Перегляд судових рішень в касаційному порядку

План заняття:

1. Поняття та риси апеляційного провадження. Право апеляційного оскарження судових рішень господарського суду.
2. Основні передумови реалізації права на апеляційне оскарження судового рішення. Порядок, підстави і строки апеляційного оскарження рішень господарського суду.
3. Апеляційна скарга на судові акти суду першої інстанції: форма і зміст.
4. Порядок, строк розгляду апеляційної скарги в апеляційному господарському суді.

5. Поняття та риси касаційного провадження. Право на подання касаційної скарги.
6. Порядок касаційного оскарження судових рішень.
7. Порядок розгляду касаційної скарги. Постанова касаційної інстанції.
8. Повноваження апеляційної та касаційної інстанцій.

Підготувати реферати та есе на тему:

1. Особливості доказування на стадії апеляційного та касаційного перегляду судових рішень.
2. Порядок поновлення пропущеного строку на апеляційне та касаційне оскарження судового рішення.
3. Процесуальні особливості апеляційного та касаційного оскарження ухвал господарського суду.

Завершіть твердження:

1. Рішення, ухвалені Вищим судом з питань інтелектуальної власності, в апеляційному порядку переглядаються...
2. У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили...
3. Оскарження ухвали про забезпечення доказів є можливим / неможливим...
4. Окремо від рішення суду можуть бути оскаржені ухвали суду першої інстанції...
5. Якщо апеляційна скарга подана після закінчення встановлених строків і особа, яка її подала, не порушує питання про поновлення цього строку, суд...
6. Апеляційна скарга не приймається до розгляду і повертається судом апеляційної інстанції, якщо скаргу подано...
7. За загальним правилом, апеляційний суд відмовляє у відкритті апеляційного провадження у справі, якщо скаргу подано після спливу одного року з дня...
8. Якщо апеляційна скарга подана з пропуском визначеного ГПК строку, суд у випадку поновлення строку на апеляційне оскарження...
9. Подання відзиву на апеляційну скаргу...
10. Окремо від рішення суду першої інстанції можуть бути оскаржені в апеляційному порядку ухвали про...
11. Копія апеляційної скарги надсилається іншим учасникам справи...
12. Суд апеляційної інстанції закриває апеляційне провадження у справі, якщо після відкриття апеляційного провадження виявилось, що...
13. Заяву про приєднання до апеляційної скарги може бути подано...
14. Визнання апеляційної скарги іншою стороною...
15. У разі закриття апеляційного провадження у зв'язку з відмовою особи від апеляційної скарги на судові рішення...

16. Якщо суд апеляційної інстанції під час вивчення матеріалів справи виявить невирішене питання про ухвалення додаткового рішення, суд...
17. Суд апеляційної інстанції переглядає справу за наявними у ній і додатково поданими доказами...
18. Апеляційні скарги на рішення господарського суду у справах з ціною позову менше ста розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, крім тих, які підлягають розгляду в порядку спрощеного позовного провадження...
19. У випадку скасування судом апеляційної інстанції ухвали про закриття провадження у справі...
20. Суд апеляційної інстанції за результатами розгляду апеляційної скарги має право...
21. Якщо рішення прийняте судом першої інстанції з порушенням правил територіальної підсудності, під час апеляційного перегляду таке рішення...
22. Якщо суддя-доповідач не згодний з постановою (ухвалою) суду апеляційної інстанції...
23. Особи, які не брали участі в справі, якщо суд вирішив питання про їхні права, інтереси та (або) обов'язки...
24. Суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без руху, якщо...

Практичні завдання

Задача 1.

У травні 2018 р. Верховний Суд переглянув у касаційному порядку рішення Господарського суду Миколаївської області у справі за позовом фізичної особи – підприємця Андрієнка Миколи Семеновича до Державного підприємства „Миколаївський суднобудівний завод” про стягнення коштів. У постанові від 10 травня 2018 р. Верховний Суд вказав, що при розгляді справи суд першої інстанції неповно з'ясував обставини справи, невірно визначив характер спірних правовідносин, внаслідок чого спір вирішено неправильно, і справа була передана на новий розгляд до суду першої інстанції. При цьому Верховний Суд у постанові зазначив, що під час нового розгляду справи суд першої інстанції повинен витребувати певні докази (орієнтовний перелік наводився у постанові), з'ясувати дійсний характер правовідносин, що склались між позивачем і відповідачем.

Під час нового розгляду справи суд першої інстанції не повною мірою виконав вказівки Верховного Суду, що були наведені у постанові від 10 травня 2018 р. Однак нове рішення суду першої інстанції в цій справі було залишено без змін постановою Південно-західного апеляційного господарського суду.

Чи наявні підстави для касаційного оскарження нового рішення Господарського суду Миколаївської області та постанови Південно-західного апеляційного господарського суду? В який строк може бути оскаржено до

Верховного Суду постанову Південно-західного апеляційного господарського суду?

Задача 2.

У жовтні 2017 р. фізична особа - підприємець В.Т. звернулась до Господарського суду Одеської області з позовом до Одеської міської ради про визнання права власності на орендоване позивачем за договором від 17 грудня 2013 р. № 67/4, укладеним із Представництвом з управління комунальною власністю Одеської міської ради, нежитлове підвальне приміщення загальною площею 295,6 кв.м, розташоване у м. Одесі. Позовні вимоги обґрунтовані посиланням на статті 182, 332 ЦК України.

Рішенням Господарського суду Одеської області від 13 листопада 2017 р. позов задоволено.

Представництво з управління комунальною власністю Одеської міської ради, до повноважень якого належить управління комунальною власністю територіальної громади міста Одеси (у тому числі здійснення приватизації, передачі в оренду нерухомого комунального майна), 15 червня 2018 р. подало апеляційну скаргу на рішення Господарського суду Одеської області від 13 листопада 2017 р., заявивши клопотання про поновлення пропущеного строку на апеляційне оскарження.

Чи може бути прийнята апеляційна скарга Представництва з управління комунальною власністю Одеської міської ради апеляційним судом? Чи вправі Представництво з управління комунальною власністю Одеської міської ради подавати апеляційну скаргу в описаній судовій справі? Чи може бути поновлено апеляційним судом строк подачі апеляційної скарги, пропущений Представництвом з управління комунальною власністю Одеської міської ради?

Складіть проект апеляційної скарги Представництва з управління комунальною власністю Одеської міської ради в описаній судовій справі, а також клопотання про поновлення пропущеного строку на апеляційне оскарження.

Задача 3.

ТОВ "Ріпреса" відповідно до умов укладеного кредитного договору від 7 травня 2016 р. № 010/06-147 отримало в Чернівецькій обласній дирекції АППБ "Аваль" (далі - Банку) кредитні кошти на суму 200 000 грн з терміном повернення до 06.12.2019 за ставкою 20 відсотків річних. 12 травня 2016 р. між Банком та Позичальником - ТОВ "Ріпреса", на умовах п.п. 3.4 кредитного договору від 7 травня 2016 р. № 010/06-147, укладено договір застави № 010/06-147, згідно умов якого було передано в заставу майно - нежитлові приміщення по вул. Січових Стрільців, 12 у м. Чернівці загальною площею 345 кв.м.

Рішенням Господарського суду Чернівецької області від 17.01.2018 задоволено позовні вимоги Сільськогосподарського виробничого кооперативу імені Ю. Федьковича до ТОВ "Ріпреса" та розірвано договір купівлі-продажу майна - нежитлових приміщень по вул. Січових Стрільців, 12 у м. Чернівці загальною площею 345 кв.м від 12.06.2015 між позивачем та відповідачем, за

СВК ім. Ю. Федьковича визнано право власності на це майно. В апеляційній інстанції рішення Господарського суду Чернівецької області від 17.01.2018 залишено без змін.

15 червня 2018 р. визнано обґрунтованою заяву Акціонерного поштово-пенсійного банку "Аваль" про поновлення строку подання касаційної скарги й відкрито провадження у справі за його касаційною скаргою на рішення Господарського суду Чернівецької області від 17.01.2018 та постанову суду апеляційної інстанції. У поданій касаційній скарзі АППБ "Аваль" зазначає, що оскаржуване рішення стосується його прав і обов'язків як особи, яку не було залучено до участі у справі. Скаржник просить Верховний Суд скасувати рішення Господарського суду Чернівецької області від 17.01.2018 та передати справу на новий розгляд до суду першої інстанції.

Чи мав право Верховний Суд відкривати касаційне провадження за касаційною скаргою банку? Чи є банк особою, чиїх прав та інтересів стосується рішення у вказаній справі? В якому порядку, до якого суду і в який строк банк мав право оскаржити незаконне рішення суду I інстанції у справі?

Нормативні акти та література:

1. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 6. - Ст. 56.
2. Рішення Конституційного суду України від 25 грудня 1997 р. у справі №9-зп щодо офіційного тлумачення статей 55, 64, 124 Конституції України (справа за зверненнями жителів міста Жовті Води) // Офіційний вісник України. - 1998. - № 1. - Ст. 25.
3. Рішення Конституційного суду України від 11 грудня 2007 р. у справі №11-рп/2007 щодо офіційного тлумачення положень пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України, частини другої статті 383 Кримінально-процесуального кодексу України // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-97>.
4. Рішення Конституційного суду України від 25 квітня 2012 р. у справі №1-12/2012 щодо офіційного тлумачення положень пункту 20 частини першої статті 106, частини першої статті 111-13 ГПК України // Вісник Конституційного суду України. – 2012. - № 3.
5. Інформаційний лист Вищого господарського суду України „Про практику Верховного Суду України щодо перегляду ухвал Вищого господарського суду України про повернення касаційних скарг” від 19 березня 2004 р. №01-8/ 493 // Вісник господарського судочинства. - 2004. - № 2. - С. 133 - 152.
6. Інформаційний лист Вищого господарського суду України „Про деякі питання практики застосування у вирішенні спорів окремих норм процесуального права (за матеріалами справ, розглянутих Верховним Судом України)” від 27 листопада 2009 р. № 01-08/631 // <http://zakon.rada.gov.ua>.

7. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України “Про деякі питання практики застосування розділу XII Господарського процесуального кодексу України” від 17 травня 2011 р. № 7 // <http://rada.gov.ua>.
8. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України “Про деякі питання практики застосування розділу XII-1 Господарського процесуального кодексу України” від 24 жовтня 2011 р. № 11 // <http://rada.gov.ua>.
9. Беяневич В.Е. Господарський процесуальний кодекс України: (третє видання, із змінами і допов. станом на 1 лип. 2011 р.): наук.-практ. комент. / В.Е. Беяневич. - К.: Юстініан, 2011. - 1160 с.
10. Богацька Н. Особливості апеляційного провадження відповідно до проекту Господарського процесуального кодексу України // Право України. - 2017. - № 9. - С. 162 — 166.
11. Гнатенко А. В., Луспенник Д. Д. Повноваження апеляційного суду при перегляді рішення суду: теоретичні та практичні спірні питання // Вісник Верховного Суду України. – 2008. - № 12. – С. 38-45.
12. Господарське процесуальне право (у схемах і таблицях): навч. посіб. / [Минюк О. Ю. та ін. ; за ред. Н. В. Никитченко] ; Ун-т держ. фіскал. служби України. - Чернігів : Десна Поліграф, 2019. - 438 с.
13. Господарське процесуальне право України: Підручник / О.П. Подцерковний, О.О. Квасніцька, Т.В. Степанова та ін.; за ред. О.П. Подцерковного, М. Ю. Картузова. – Х.: Одиссей, 2012. – 400 с.
14. Господарський процес : навч. посіб. / [В. А. Кройтор, О. В. Синегубов, О. Г. Бортнік та ін.] ; за заг. ред. проф. В. А. Кройтора ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2020. – 328 с.
15. Гусаров К.В. Перегляд судових рішень в апеляційному та касаційному порядку: монографія. — Х.: Право, 2010. — 352 с.
16. Дембіцька С.Л., Зільник Н.М. Господарський процес. Навчальний посібник - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 268 с.
17. Журавльов Д.В., Бесчастний В.М., Грудницька С.М. Процесуальні документи: цивільні, господарські, адміністративні, кримінальні. Заяви, позовні заяви, клопотання, інші документи. - К.: Центр навчальної літератури, 2019. - 232 с.
18. Захист у господарському процесі: практ. посіб. / упоряд. Ю. І. Руснак. – К.: Центр учб. л-ри, 2013. – 328 с.
19. Зразки процесуальних документів у господарському провадженні. Листи, скарги, заяви, відзиви на позовні заяви, оскарження судових рішень. Станом на 2017 рік / Упоряд.: Грудницька С.М., Чижмарь К.І., Журавльов Д.В., Петков С.В. – К.: ЦУЛ, 2017. – 80 с.
20. Згама А.О. Повноваження суду апеляційної інстанції щодо перевірки законності та обґрунтованості судових актів у господарському процесі // Вісник господарського судочинства. - 2011. - № 5. - С. 153 — 159.
21. Зуєва Л. Принцип оскаржування судових актів у господарському процесі

- // Підприємництво, господарство і право. – 2012. - № 3. – С. 61 – 65.
22. Курило М.П. Моделі апеляції в цивільному, господарському та адміністративному судочинстві: окремі аспекти проблеми / М. П. Курило // Держава і право. - 2016. – Вип. 72. - С. 266 — 277.
23. Ніколенко Л. М. Перегляд судових актів у господарському судочинстві: [монографія] / Л. М. Ніколенко. – Донецьк : Юго-Восток, 2013.
24. Ніколенко Л. М., Іванюта Н.В. Господарське процесуальне право України: підручник / Л. М. Ніколенко, Н.В, Іванюта. – Київ: ВД «Дакор», 2020. – 284 с.
25. Ногацька Н. Особливості апеляційного провадження відповідно до проекту Господарського процесуального кодексу України / Н. Ногацька // Право України. - 2017. - № 9. - С. 162-166.
26. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посіб. / О. В. Рожнов. - Х. : Право, 2020. - 169 с.
27. Світличний О.П. Господарський процес: підручник/ за заг. ред. Світличного О. П. – Вид. 2, перероб. і доп. – К.: НУБіП України, 2018.
28. Степанова Т., Ломакіна О. Сутність апеляційного оскарження та право на апеляцію // Підприємництво, господарство і право. – 2008. - № 2.
29. Таликін Є.А. Завдання касаційного перегляду в господарському судочинстві / Є.А. Таликін // Актуальні проблеми держави і права. – 2014. – Випуск 73. – С. 295.
30. Чундак-Дев'ян М.В. Господарський процес та зразки господарських процесуальних документів / М. В. Чундак-Дев'ян. - Ужгород, 2013. - 547с.

Семінарське заняття 7

Тема 11: Перегляд судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами

План заняття:

1. Поняття, ознаки нововиявлених обставин у господарському судочинстві.
2. Поняття виключних обставин у господарському судочинстві.
3. Порядок подання заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.
4. Процесуальний порядок розгляду заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.

Підготувати реферати та есе на тему:

1. Процесуально-правова характеристика судових рішень за наслідками провадження у зв'язку з нововиявленими обставинами.
2. Істотні для справи обставини як підстава для перегляду рішення

господарського суду за нововиявленими обставинами.

3. Проблемні питання визначення нововиявлених обставин як підстави перегляду рішення господарського суду.
4. Значення рішень Європейського суду з прав людини для перегляду судових рішень господарських судів.
5. Проблемні процесуальні питання перегляду судових рішень Верховним Судом України.
6. Практика застосування норм ГПК України про перегляд судових рішень за виключними обставинами.

Завершіть твердження:

1. Розгляд заяви про перегляд рішення місцевого господарського суду за нововиявленими обставинами здійснюється судом...інстанції.
2. При перегляді судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами суд може...
3. Підставою для перегляду судового рішення за виключними обставинами є...
4. Підставою для перегляду рішення суду за нововиявленими обставинами є...

Практичні завдання

Задача 1.

У липні 2017 року фізична особа-підприємець Г.Ю.В. пред'явила в суді позов до Колективного підприємства "Стебничанка" про визнання неправомірними дій Колективного підприємства "Стебничанка" щодо перешкоджання у володінні та користуванні позивачем орендованим приміщенням за адресою: м. Стебник, вул. Грушевського, 8 та усунення перешкод у володінні й користуванні орендованим позивачем приміщенням шляхом зобов'язання відповідача звільнити приміщення у триденний термін з моменту набрання законної сили рішенням суду.

В обґрунтування позовних вимог позивач зазначав, що між ним та відділом житлово-комунального господарства та комунального майна Стебницької міської ради 21.04.2017 було укладено договір оренди нежитлового приміщення площею 581,10 кв. м за адресою: м. Стебник, вул. Грушевського, 8. Проте він позбавлений можливості користуватися цим приміщенням, бо в ньому без жодних правових підстав знаходиться Колективне підприємство "Стебничанка".

Рішенням Господарського суду Львівської області від 7 серпня 2017 р. позов задоволено частково. Зобов'язано Колективне підприємство "Стебничанка" звільнити нежитлове приміщення, що знаходиться за адресою: Львівська область, м. Стебник, вул. Грушевського, 8 у триденний термін з моменту набрання цим рішенням законної сили.

У листопаді 2017 року Колективне підприємство "Стебничанка" звернулося до Господарського суду Львівської області із заявою про перегляд рішення суду

від 7 серпня 2017 р. за нововиявленими обставинами. Свої вимоги заявник обґрунтував тим, що рішенням Господарського суду Львівської області від 29.09.2017 у справі за позовом КП "Стебничанка" до відділу житлово-комунального господарства та комунального майна Стебницької міської ради, фізичної особи - підприємця Г.Ю.В. про визнання договору оренди недійсним визнано, що договір оренди нежитлового приміщення за адресою: м. Стебник, вул. Грушевського, 8 між ФОП Г.Ю.В. та відділом житлово-комунального господарства та комунального майна від 21.04.2017 є неукладеним.

Рішенням Господарського суду Львівської області від 22.01.2018 заяву про перегляд судового рішення КП "Стебничанка" задоволено. Рішення Господарського Львівської області від 7 серпня 2017 р. в частині задоволення позовних вимог про звільнення КП "Стебничанка" з нежитлових приміщень, що знаходяться за адресою: Львівська область, м. Стебник, вул. Грушевського, 8 у триденний термін з моменту набрання цим рішенням законної сили скасовано і прийнято нове рішення, яким у задоволенні позову відмовлено. В якості нововиявлених обставин заявник послався на рішення Господарського суду Львівської області від 29.09.2017.

Чи відповідає вимогам процесуального права рішення Господарського суду Львівської області від 22.01.2018? Чи можна вважати нововиявленою обставиною рішення Господарського суду Львівської області від 29.09.2017?

Задача 2.

Рішенням Господарського суду Волинської області від 10.11.2009 задоволено частково позов Малого підприємства "Алеся-94" до ЖЕО Центрального району м. Луцька про стягнення заборгованості за договором підяду № 1 від 01.01.2006 р. в сумі 61 358,54 грн. Стягнуто з відповідача на користь позивача суму боргу 39 031,44 грн.

У 2015 році Мале підприємство "Алеся-94" звернулось до Господарського суду Волинської області із заявою про перегляд за нововиявленими обставинами рішення Господарського суду Волинської області від 10.11.2009 та просить стягнути з відповідача 137 262,44 грн, в т.ч. 74 257,00 грн основного боргу, 52 569,64 грн. втрат від інфляції, 10 435,80 грн. - 3% річних.

Рішенням Господарського суду Волинської області від 29.07.2015 змінено рішення Господарського суду Волинської області від 10.11.2009. Стягнуто з відповідача на користь позивача заборгованість у розмірі 137262,44 грн та 2 000,00 грн витрат по оплаті судової експертизи. Стягнуто з відповідача на користь ТОВ "Волинське експертне бюро" 4000,00 грн вартості проведеної експертизи.

Суд мотивував своє рішення тим, що у зв'язку з проведенням судової будівельно-бухгалтерської експертизи було виявлено, що вартість ремонтно-будівельних робіт за договором підяду № 1 від 01.01.2006 станом на 05 березня 2015 року складає 220 779,54 грн, за роботи сплачено 208 071,46 грн.

Чи відповідають вимогам процесуального законодавства дії Господарського суду Волинської області? Чи вбачається наявність нововиявлених обставин в описаній ситуації? Чи вправі господарський суд при розгляді справи за нововиявленими обставинами змінювати рішення, що переглядається? Задачу слід вирішити за нормами чинного процесуального законодавства.

Задача 3.

У січні 2016 р. між фізичною особою – підприємцем Астафьєвим Леонідом Володимировичем і фізичною особою – підприємцем Солошенко Андрієм Всеволодовичем було укладено договір оренди нежитлового приміщення строком на 3 роки. У зв'язку із систематичною несплатою протягом травня – грудня 2016 р. орендної плати орендарем за договором (ФОП Солошенко А.В.) орендодавець (ФОП Астафьєв Л.В.) звернувся до орендаря з позовом про стягнення заборгованості за договором оренди, розірвання договору та про виселення з орендованого приміщення.

Рішенням Господарського суду Чернігівської області від 23 квітня 2017р. позов ФОП Астафьєва Л.В. було задоволено повністю.

18 травня 2017 р. ФОП Солошенко А.В. і ФОП Астафьєв Л.В. уклали договір, за яким ФОП Солошенко А.В. зобов'язався оплатити ФОП Астафьєву Л.В. до 28 травня 2017 р. заборгованість за договором оренди за травень – грудень 2016 р., орендну плату за січень – травень 2017 р., неустойку у розмірі 10% від розміру заборгованої орендної плати, а ФОП Астафьєв Л.В. зобов'язався після належного виконання ФОП Солошенко А.В. перерахованих зобов'язань протягом 10 календарних днів укласти новий договір оренди з ФОП Солошенко А.В. на тих же умовах, що й попередній договір оренди.

ФОП Солошенко А.В. належно виконав свої зобов'язання за договором від 18 травня 2017 р., однак у встановлений договором строк ФОП Астафьєв Л.В. не виконав своїх зобов'язань за цим договором. У зв'язку з цим 10 липня 2017р. ФОП Солошенко А.В. звернувся до Київського апеляційного господарського суду із заявою про перегляд за нововиявленими обставинами рішення Господарського суду Чернігівської області від 23 квітня 2017 р., посилаючись як на нововиявлену обставину на договір від 18 травня 2017 р.

Чи може бути переглянута апеляційним господарським судом рішення господарського суду I інстанції за нововиявленими обставинами? Чи є нововиявленою обставиною в наведеній господарській справі договір між ФОП Солошенко А.В. і ФОП Астафьєвим Л.В. від 18 травня 2017 р.? В який строк і до якого суду сторони можуть подати заяву про перегляд рішення господарського суду за нововиявленими обставинами?

Нормативні акти та література:

1. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991р. // Відомості Верховної Ради України. - 2002. - № 6. - Ст. 56.
2. Інформаційний лист Вищого господарського суду України "Про практику

- Верховного Суду України щодо перегляду рішень, ухвал, постанов за нововиявленими обставинами” від 24 березня 2004 р. № 01-8/517 // Вісник господарського судочинства. - 2004. - № 3. - С. 81-99.
3. Інформаційний лист Вищого господарського суду України „Про деякі питання практики застосування у вирішенні спорів окремих норм процесуального права (за матеріалами справ, розглянутих Верховним Судом України)” від 9 березня 2010 р. № 01-08/129 // <http://rada.gov.ua>.
 4. Постанова Пленуму Вищого господарського суду України “Про деякі питання практики перегляду рішень, ухвал, постанов за нововиявленими обставинами” від 26 грудня 2011 р. № 17 // Вісник господарського судочинства. - 2012. - № 1.
 5. Беляневич В.Е. Господарський процесуальний кодекс України: (третє видання, із змінами і допов. станом на 1 лип. 2011 р.): наук.-практ. комент. / В.Е. Беляневич. - К.: Юстініан, 2011. - 1160 с.
 6. Господарське процесуальне право (у схемах і таблицях): навч. посіб. / [Минюк О. Ю. та ін. ; за ред. Н. В. Никитченко] ; Ун-т держ. фіскал. служби України. - Чернігів : Десна Поліграф, 2019. - 438 с.
 7. Господарське процесуальне право України: Підручник / За ред. О.І. Харитонової. – К.: Істина, 2008. – 360 с.
 8. Господарське процесуальне право України: Підручник / О.П. Подцерковний, О.О. Квасніцька, Т.В. Степанова та ін.; за ред. О.П. Подцерковного, М. Ю. Картузова. – Х.: Одиссей, 2012. – 400 с.
 9. Господарський процес : навч. посіб. / [В. А. Кройтор, О. В. Синегубов, О. Г. Бортнік та ін.] ; за заг. ред. проф. В. А. Кройтора; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2020. – 328 с.
 10. Дембіцька С.Л., Зільник Н.М. Господарський процес. Навчальний посібник - Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. – 268 с.
 11. Зельдіна О. Р., Колесник Р. М. Інститут перегляду рішення суду за нововиявленими обставинами // Право і суспільство. - 2017. - № 4. - Ч. 1. - С.89-95.
 12. Зельдіна О.Р., Колесник Р.М. Напрями модернізації законодавства щодо підстав перегляду рішень господарського суду за нововиявленими обставинами // Часопис Київського університету права. - 2017. - № 2. - С. 90 — 93.
 13. Колесник Р. Істотні для справи обставини як підстава для перегляду рішення господарського суду за нововиявленими обставинами // Підприємництво, господарство і право. - 2017. - № 3. - С. 74-78.
 14. Ніколенко Л. Поняття та ознаки перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами у господарському судочинстві // Право України. - 2018. - № 7. - С. 115 — 129.
 15. Ніколенко Л. М., Іванюта Н.В. Господарське процесуальне право України: підручник / Л. М. Ніколенко, Н.В, Іванюта. – Київ: ВД «Дакор», 2020. – 284 с.
 16. Про відсутність підстав для перегляду судових рішень у зв'язку з

- виключними обставинами (п. 2 ч. 3 ст. 320 Господарського процесуального кодексу України) // Право України. - 2018. - № 2. - С. 258-263.
17. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посіб. / О. В. Рожнов. - Х. : Право, 2020. - 169 с.
 18. Світличний О.П. Господарський процес: підручник/ за заг. ред. Світличного О. П. – Вид. 2, перероб. і доп. – К.: НУБіП України, 2018.
 19. Степанов С. Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами як стадія господарського процесу // Підприємництво, господарство і право. - 2008. - № 12. - С. 71-73.
 20. Степанова Т.В. Про деякі проблеми в реалізації стадії перегляду судових актів за нововиявленими обставинами у господарському процесі // Вісник господарського судочинства. -2005. - № 6. - С. 151-153.
 21. Уркевич В. Процесуальні фільтри касаційного оскарження судових рішень у господарських справах // Юридична газета. - 2021. - 16 березня. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/zmi/1092715/>

3 ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ІСПИТУ

1. Поняття, предмет і методи господарського процесуального права.
2. Система господарського процесуального права.
3. Поняття господарського процесу і господарської процесуальної форми. Форми господарського судочинства.
4. Стадії господарського процесу.
5. Господарський суд у системі органів правосуддя України: склад, структура, компетенція.
6. Система господарських судів. Компетенція Вищого суду з питань інтелектуальної власності по вирішенню господарських справ.
7. Повноваження місцевих та апеляційних господарських судів, Верховного Суду.
8. Повноваження міжнародного комерційного арбітражу і третейських судів з вирішення господарських справ.
9. Джерела господарського процесуального права. Вплив судової практики та практики ЄСПЛ на судову діяльність в Україні.
10. Поняття господарських процесуальних правовідносин і господарського процесуального права.
11. Право на звернення до господарського суду. Порядок відкриття провадження в господарському процесі.
12. Поняття, значення, класифікація принципів господарського процесу.
13. Характеристика організаційних принципів господарського процесу.
14. Характеристика функціональних принципів господарського процесу.
15. Юрисдикція господарських судів: поняття, види й критерії, що її визначають.
16. Предметна й суб'єктна юрисдикція господарських судів.
17. Інстанційна й територіальна юрисдикція господарських судів. Види територіальної юрисдикції.
18. Відмежування юрисдикції господарських судів та інших судів.
19. Наслідки порушення правил предметної й суб'єктної юрисдикції господарських судів.
20. Наслідки порушення правил територіальної юрисдикції (підсудності) справ господарському суду.
21. Поняття й класифікація учасників господарського процесу.
22. Характеристика прав та обов'язків учасників справи.
23. Зловживання процесуальними правами у господарському судочинстві.
24. Склад господарського суду: поняття, порядок формування.
25. Підстави для відводу (самовідводу) судді.
26. Порядок вирішення заявленого відводу (самовідводу) судді.
27. Поняття, ознаки, процесуальне становище сторін у господарському процесі.
28. Характеристика інституту процесуальної співучасті.
29. Заміна неналежного відповідача належним.
30. Характеристика процесуального правонаступництва.

- 31.Процесуальне становище третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.
- 32.Процесуальне становище третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.
- 33.Особливості участі в судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.
- 34.Особливості участі прокурора в господарському процесі.
- 35.Процесуальне становище представника в господарському суді.
- 36.Види представників у господарському процесі. Документи, що посвідчують повноваження представників.
- 37.Поняття “інших учасників судового процесу” та їх правовий статус.
- 38.Процесуальне становище свідка, перекладача, спеціаліста, експерта. Експерт з питань права в господарському процесі.
- 39.Поняття і види процесуальних строків. Обчислення процесуальних строків.
- 40.Зупинення, поновлення та продовження процесуальних строків.
- 41.Поняття і види судових витрат у господарському судочинстві.
- 42.Судовий збір як вид судових витрат.
- 43.Види витрат, пов’язаних із розглядом господарської справи, та порядок їх відшкодування учасникам справи.
- 44.Розподіл судових витрат між сторонами.
- 45.Поняття й предмет доказування в господарському процесі.
- 46.Підстави звільнення від доказування.
- 47.Поняття доказів у господарському процесі та їх види.
- 48.Належність і допустимість засобів доказування. Достовірність і вірогідність доказів.
- 49.Письмові докази у господарському процесі.
- 50.Речові докази у господарському процесі.
- 51.Електронні докази у господарському процесі.
- 52.Показання свідків як доказ у господарському процесі.
- 53.Висновок експерта як доказ у господарському процесі.
- 54.Процесуальне становище судових експертів.
- 55.Підстави й порядок забезпечення доказів.
- 56.Заходи забезпечення позову: види та підстави застосування.
- 57.Загальна характеристика наказного провадження в господарському процесі.
- 58.Види та вимоги до заяв по суті справи в господарському процесі.
- 59.Підстави й порядок забезпечення позову в господарському процесі.
- 60.Позов у господарському процесі: поняття, елементи, види.
- 61.Форма і зміст позовної заяви.
- 62.Правила об’єднання позовних вимог у господарському процесі.
- 63.Порядок пред’явлення позову.
- 64.Відзив на позовну заяву: поняття, вимоги до оформлення.
- 65.Зустрічний позов у господарському судочинстві.

66. Порядок відкриття провадження в господарській справі.
67. Підстави й порядок залишення позову без руху.
68. Підстави й порядок повернення позовної заяви.
69. Підстави й порядок відмови у відкритті провадження в господарській справі.
70. Характеристика підготовчого провадження в господарському процесі: поняття, завдання, основні складові (етапи).
71. Порядок проведення підготовчого засідання господарського суду.
72. Порядок з'ясування обставин справи й дослідження доказів у господарському процесі.
73. Порядок фіксування судового процесу.
74. Порядок врегулювання спору за участю судді господарського суду.
75. Підстави й порядок відкладення розгляду справи. Перерва в судовому засіданні.
76. Підстави й порядок зупинення провадження у справі.
77. Порядок відмови позивача від позову, визнання позову відповідачем.
78. Мирова угода сторін господарського процесу.
79. Підстави й порядок залишення позову без розгляду.
80. Підстави й порядок закриття провадження в господарському процесі.
81. Поняття і види судових рішень у господарському процесі.
82. Вимоги до судових рішень господарського суду.
83. Порядок ухвалення судових рішень та набрання ними законної сили.
84. Додаткове рішення господарського суду. Порядок і підстави роз'яснення та виправлення судового рішення.
85. Поняття, зміст, законна сила ухвали господарського суду.
86. Форма і зміст апеляційної скарги на рішення (ухвалу) господарського суду.
87. Поняття та риси апеляційного провадження. Право апеляційного оскарження рішення господарського суду.
88. Порядок, строк і підстави апеляційного оскарження ухвали господарського суду.
89. Порядок, підстави і строки апеляційного оскарження рішень господарського суду.
90. Порядок, строк розгляду апеляційної скарги в апеляційному господарському суді.
91. Поняття та риси касаційного провадження. Право на подання касаційної скарги.
92. Порядок, підстави і строки касаційного оскарження рішень, постанов та ухвал господарського суду.
93. Порядок касаційного розгляду господарських справ.
94. Повноваження судів апеляційної інстанції.
95. Повноваження суду касаційної інстанції.
96. Поняття, ознаки нововиявлених обставин у господарському судочинстві.
97. Поняття виключних обставин у господарському судочинстві.

98. Порядок подання заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.
99. Порядок подання заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами.
100. Процесуальний порядок розгляду заяв про перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.
101. Процесуальний порядок розгляду заяв про перегляд судових рішень за виключними обставинами.
102. Загальна характеристика спрощеного позовного провадження.
103. Виконавче провадження як завершальна стадія господарського процесу.
104. Наказ господарського суду - виконавчий документ.
105. Повноваження господарського суду на стадії виконавчого провадження.
106. Відстрочка або розстрочка, зміна способу та порядку виконання рішення, ухвали, постанови суду.
107. Порядок затвердження мирової угоди на стадії виконання рішення господарського суду.
108. Оскарження дій чи бездіяльності органів державної виконавчої служби.
109. Зупинення і поворот виконання рішення, постанови господарського суду.
110. Поняття, завдання, принципи організації та діяльності третейських судів.